

ABONAMENTUL:

Pe an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 — „
Pe 3 luni . . . 7 — „
Pe lună . . . 2-40 „

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis co-fașorul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Dela biroul partidului național român.

Ședința comitetului executiv al partidului național nu se va putea ține decât în primele zile ale lunii Iulie, deoarece cei mai mulți din membri au plecat la băi să-și caute de sănătate, iar alții sunt reținuți de ocupațiile lor particulare.

O bancă în Sătmar.

Să ne fortificăm la periferii!

Aflăm, că o seamă din bărbaii cei mai vrednici de încrederea lumii românești din Sătmar vor să întemeieze în acele părți de primejdie pentru neamul românesc, o fortăreață de apărare națională, menită în primul loc să salveze țărâncea noastră din exploatarea economică a contrariilor noștri.

E vorba ca în orașul Sătmar, centrul țării, să se înființeze o puternică bancă românească, pusă exclusiv în serviciul intereselor economice românești și înzestrată cu mijloace suficiente pentru o propagandă conștientă și sistematică cu scop de a înălța bunăstarea materială a elementului românesc de acolo, ajuns azi pradă așezămintelor străine și dușmane.

Pentru ca să se invedereze clar rostul unei puternice instituții economice-financiare în acele părți ajunge să amintim că orașul Sătmar e centrul comitatului, are o populație românească aproape de 5000, o împrejurime românească cu un frumos număr de sate înfloritoare, cu țărani bine situați economiceste, nă-

pădiți însă și aproape înecați de torentul maghiarizator, — ca să nu mai amintim prigonirile administrației, care acolo e mai asiatică, mai șovină și impilatoare decât ori și unde poate. Asupra Sătmarului se descarcă cu mai multă furie ura potrivnicilor noștri, asupra Sătmarului își aruncă mrejele cu mai multă predilecție consorțiile evreo-maghiare, asupra țărănilor noștri de acolo se abat mai amenințătoare curentele ce tind să le distrame naționalitatea.

Azi, deși Sătmarul românesc e încă stăpân pe mijloacele unui avânt de înflorire economică țărâncei noștri sunt în cel mai serios mod amenințați să-și piardă limba, obiceiurile și portul românesc și să se înce în marea influenței naționale și culturale ungurești. Iminenta episcopie gr.-cat. ungurească și-a ațintit ochii hrăpăreți asupra celor mai fruntașe comune sătmarene ce avem, tocmai fiindcă partea covârșitoare a populației românești e pe cale să-și piardă definitiv limba.

În asemenea împrejurări o instituție economică de apărare în centrul Sătmarului ia în ochii românilor de bine proporțiile unei adevărate cetăți naționale. O bancă românească pusă pe temeuri rezistente și sănătoase va putea să recucerească pe încetul întreg terenul pierdut de noi și va putea să ocrotească sub aripile ei o serie întreagă de acțiuni naționale salvatoare.

Noua bancă se va chema „Salvator”, indicând chiar prin denumirea ce i s'a dat, direcțiunea și natura activității carei se mensește. Prospectele sunt emise. Se înființează cu un capital de 300.000 coroane; o acție 200 cor.! Fondatorii ei sunt d-nii: Romul Marchiș, ar-

hidiacon și paroh în Careii-mari, Dr. Coriolan Pop, directorul „Bihorenei”, Gavril Barbul, proprietar în Mocira, Alexandru Stan, proprietar în Lizău, Teodor Lazin, proprietar în Atya, Ludovic Mărcuș, protopop în Mădăraș; — advocații Dr. Andrei Doboși, Dr. Ilie C. Barbul și Dr. Ștefan Darabant din Sătmar; — Dr. Teofil Dragoș avocat și director de bancă în Baia-mare, Dr. Aurel Nistor avocat în Baia-mare, Alexandru Pop de Csernyefalva judecător de tablă (curte de apel) în pensiune în Baia-mare; — preoții Ioan Mihalca, Ioan Târnovean, Vasile Ardelean, Victor Anderco, Gheorghe Silaghi, Iosif Patachi; — Ladislau Ghiurco avocat în Jibău, Dr. Alexandru Racofi proprietar, Augustin Dragoș proprietar și Dr. Ioan Sălăgean medic.

Două terțialități din acții vor fi semnate de Sătmareni și numai pentru o terțialitate se cere concursul societății românești de aiurea. Seria de nume ale fondatorilor ne spune că ei sunt dintre cei mai probați stegari ai noștri din Sătmar, cari ofer de-opotrivă de strălucite garanții atât morale cât și materiale.

Suntem convinși că înființarea cât mai neamănată a noii noastre fortărețe economice la periferii nu va întâmpina nici o anevoință și că activitatea ei nu poate decât să ne fie spre binele nostru al tuturor în cel mai înalt grad cu putință.

Urăm însuflețitorilor noștri frați din Sătmar izbândă deplină și grabnică — spre cinstea steagului nostru românesc.

Poetului sufletelor caste.

Scrisoare, domnului Ioan Al. Brătescu-Voinești.

Mult stimat Domnule!

Nu vă cunosc în persoană — și totuși Vă scriu. Mă îndeamnă ceva lăuntric, zicându-mi: „Scrie! N'are de ce să-ți pară rău!”, și las să-mi rănească penița pe coala albă de hârtie.

Ca să fiu sincer, totuși, Vă cunosc, Vă cunosc bine, cu toate că n'am avut nici odată norocul să-mi stringeți mâna. V'am cetit, dle Brătescu-Voinești, din „Convorbiri literare”, din volumele cele două, unul dela „Minerva”, celalalt dela „Viața românească” din Iași. Acum șase ani, recitind volumul, în fruntea căruia figurează acea mimată novelă, intitulată „În lumca drepțății” — V'am numit „un poet al sufletelor caste”, epitet, care a aflat consensul „Sămănătorului” (Articolul l-am publicat în „Tribuna”).

De ce dau publicității scrisoarea aceasta, în loc de a Vă trimite d-voastră, la Târgoviște, rîndurile mele? Pentru că rîndurile de față vor fi cetite de abonații ziarului acestuia și pentru că să fi fericit dacă o sută, două, din cei cari nu Vă cunosc încă se vor îndemna să Vă cetească volumul, care îmi îndeasă condeiul în mână. Bibliotecă românească fără volumele d-voastră nu-mi pot închipui.

Am auzit că ar fi apărut volumul, înainte cu două săptămâni. În Rîmnicul-Vâlcea l-am văzut

în vitrina unei prăvălii de a doua mână. Tentația era prea mare, eram gata să-l cumpăr, dar n'aveam timpul necesar, trebuia să plec mai departe, spre mănăstirea Argeșului, să admir una din cele mai strălucite podoabe ale României. În București nu m'am putut reține — am intrat la librăria dlui Socec și mi-am luat, ca amintire a călătoriei mele — volumul scris de d-ta.

De volumul acesta ni-se leagă și o amintire plăcută — purtându-l spre otel, răsfoidu-l, ca să regăsesc pagini iubite, cetite în revistele noastre, Te-am văzut și pe d-ta în persoană. Te-am recunoscut, deși nu Vă cunosteam. Vă țin minte din fotografie, din colecția scriitorilor români. Am memorie pentru așa ceva — expresia feții d-voastră mi-am ținut-o bine în minte... Și lucrul bizar: V'am văzut trecând tocmai pe lângă Capsa. O ironie a întâmplării, de sigur. D-ta, „poetul sufletelor caste”, în apropierea cafenelei și a locului de întâlnire a „stâlpilor de cafelea”, a tuturor „gurilor căscate” — căci aceștia sunt — (în mare parte) oaspeții dela Capsa!..

Erați de sigur, cu un prieten. Discutați. Mi-am aruncat ochii de peste drum, pe unde treceam. Dacă n'ați fi fost atât de adâncit în discuție, poate că m'aș fi apropiat și V'aș fi agrăit. Nu, d-voastră n'ați fi luat, de sigur, în nume de rău agrăirea unui străin — aici cuvântul „străin” mă doare — a unui străin, care Vă cetește și Vă cetește cu mare drag... D-voastră sunteți făcuți dintr'un alt aluat: m'ați fi priceput.

Și acum să mai înșir un argument pentru

aparitia scrisoarei acesteia: am cetit schița din fruntea volumului celui nou: „Intunerice și lumină. — Predoslovire”. Acolo descrieți cum V'ați întâlnit odată, într'o gară, cu un căpitan bătrîn, lată pasagiul:

„La auzul numelui meu, (l-a rostit băiatul care servea în restaurant) căpitanul se uită lung la mine, se codi câteva clipe — apoi ridicându-se, înainte spre mine cu chipul în mână și mă întrebă cu blândete:

— „D-voastră sunteți scriitorul?”

— „Da”.

— „A! dați-mi voie să Vă mulțămesc pentru ceasurile de fericire pe cari ni le-ați procurat și mie și familiei mele, în vacanța trecută... Am o fată care cetește foarte bine... Seara, după masă, ne cetea din cartea d-voastră... Ne-ați produs o mulțămire... Ce bine o să le pară, când le-oiu spune că V'am cunoscut!”

— „Domnule căpitan, sunt foarte măgulit de omagiul...”

Atât am apucat să îngân căpitanului, pe care nu știu cum îl cheamă, pe care nu l-am mai văzut nici odată, dar pe care nici odată nu'l voi uita...”

Acum, eu, dle Brătescu-Voinești, nu sunt căpitanul, „cu tâmplele albe”, descris în „predoslovie” d-tale — dimpotrivă, sunt tânăr —

*) „Intunerice și lumină” nuvele și schițe de Ioan Al. Brătescu-Voinești, editura „Viații românești”. Iași 1912. Preț 2 lei.

D. T. Maiorescu la Maj. Sa monarhul nostru. *Ni-se scrie din Viena: Din isvor autentic avem informația că primirea ce a găsit presidentul consiliului de miniștri al României dl Titu Maiorescu la Viena, a fost deosebit de călduroasă. Audiența la Majestatea Sa și distingerea premierului român cu crucea mare a ordinului leopoldin înseamnă nu numai o apreciere a eminentului savant și bărbat politic, ci este în același timp și ecoul afabilității grațioase a regelui Carol cu prilejul vizitei ofițerilor austro-ungari la Sinaia, care, împreună cu schimbul de depeșă între monarhi a fost viu comentată în toate cercurile politice: totatătea dovezi tipice despre raporturile excelente dintre cele două țări.*

Ministrul de externe contele Berchtold și ministrul plenip. al României la Viena dl Edgar Mavrocordat au dat prinz festiv în onoarea domnului și doamnei Maiorescu.

Bugetul armatei pe anul viitor. La timpul său au fost stabilite cadrele între cari au să se miște cheltuielile în armată. La Cheltuielile ordinare a fost prevăzut un plus de 17 milioane, iar la cele extraordinare 19 milioane, reclamate de noile trebuințe ale armatei. În scopul rezolvirii chestiunii subofițerilor ministerul de război va cere an de an, 6 ani în șir, un credit extraordinar, ce în al 6-lea an va atinge suma de 17 mil. coroane. Suma necesară pentru anul viitor o va stabili un consiliu comun de miniștri. În curând se vor lua dispoziții pentru întregirea armatei cu un număr hotărât de aeroplane de război.

Lukács pe ducă. În cercurile politice din Viena se vorbește că de un timp încoace factorii hotărâtori ai monarhiei privesc cu îngrijorare la desvoltarea evenimentelor din Ungaria și cred sosit timpul pentru a pune capăt sistemului de guvernare Tisza-Lukács. Se afirmă că temerea cercurilor de sus va avea drept urmare depărtarea ambilor bărbați politici din locurile ce ocupă. Săptămâna trecută se lansase vestea că Tisza va fi chemat în fruntea ministerului comun de finanțe, înlăturându-se astfel o piedecă a unei apropieri între guvern și opoziție. Ziarele de astăzi scriu însă despre chemarea lui Lukács în ministerul comun. Odată cu demisia lui Lukács din fruntea cabinetului ungar va urma și demisia contelui Tisza dela presidenția camerei. În fruntea cabinetului va fi chemat — se zice — o distinsă personalitate cu multe simpatii în societatea maghiară, care până acum a stat departe de frământările politice și tocmai de aceea e cel

mai chemat să aplaneze conflictul acut parlamentar. Inregistrăm și noi știrea aceasta și așteptăm numai ca ea să fie confirmată.

Reformarea ministerului comun de război. Un ziar vienez e informat din sursă sigură, că în curând ministerul de război va fi supus unei reforme radicale. Scopul acestei reforme este să aducă în contact mai intim armata cu ministerul de război. În proiect se prevede crearea unui mare număr de funcțiuni nouă în minister, cari au să fie ocupate de ofițeri, și anume în așa fel ca fiecare ofițer să fie obligat a împlini oficiul în care a fost împărțit, timp de 3 ani. Deocamdată reforma întâmpină greutăți serioase cari anevoie vor putea fi înlăturate.

Situația politică din Austria.

Ne aflăm la începutul vacanțelor parlamentare, și totuși ne ocupăm cu eventualele evenimente politice cari vor avea loc la toamnă.

Este un fapt deja hotărât că ministeriul acesta, așa cum e compus acum, nu va putea să se prezinte înaintea parlamentului, iar privitor la urmașul ministrului președinte, a contelui de Stürgh, cercurile conducătoare și-au ales un candidat cu mari șanse de a fi numit șef al guvernului. Se menține cu tenacitate știrea că actualul ministru comun de finanțe, cav. de Bilinski, va primi șefia cabinetului. Incercările de pân' acum ale lui Dr. Bilinski de a convoca dieta bosniacă (Saburul), par să fie motivul răspândirii acelei știri.

Silințele aceste ale lui Bilinski n'au fost pân' acum încoronate de succes și nici pentru viitor n'au șanse de reușită. Cu toate aceste, fiascul lui Bilinski nu e de așa natură ca să-l constrângă să demisioneze dintr'un post așa de însemnat, cum e acel al unui ministru de finanțe. Pe lângă ambiția lui personală de a fi ministru președinte, și clubul polon îl silește pe Bilinski să candideze la șefia guvernului, pentru ca să restabilească prestigiul și importanța clubului scăzută în ultimul timp așa de mult. Polonii știu că după împăcarea Cehilor

și Germanilor, vaza clubului polon are să sufere și mai tare.

Demisia lui Bilinski din postul său va aduce cu sine o remaniere radicală a ministeriului actual. În cercurile politice bine informate din Viena cursează știrea aproape sigură, că la toamnă nu numai Dr. de Lukács președintele consiliului de miniștri din Ungaria, ci și președintele camerei deputaților contele Tisza, se vor retrage din posturile lor, pentru ca să molcomească opoziția maghiară, așa de infuriată în urma înfrângerii suferite în ultima sesiune parlamentară.

Dr. de Lukács va fi recompensat probabil cu postul de ministru comun de finanțe ce ar avea drept urmare demisia contelui Berchtold dela ministerul de externe, căci de altfel s'ar întâmpla cazul că ar fi doi unghuri miniștri comuni. Cine va fi urmașul lui Berchtold la externe, încă nu se știe cu siguranță. Socotind după activitatea lui, sau mai bine zis inactivitatea lui, nu va fi greu să se afle un urmaș, desigur ceva mai capabil.

Raporturile politice dintre poloni și rutenii cari încheiaseră în timpul din urmă un armistițiu, s'au înăsprit iarăși tocmai la începutul sesiunii parlamentare de vară. Se pare că în comisia economică, discuția generală la novela proiectului de lege pentru regularea râurilor, va fi terminată într'un timp relativ scurt.

Dar în ședința din urmă a comisiei economice au inscenat membrii ruteni din comisie împreună cu slovenii o obstrucție sgomotoasă cu care ocazie s'au iscat scandaluri nemăpomenite. Obstruanții au rupt în decursul ședinței protocoalele acesteia, aruncându-le prin sală. Din cauza acestei obstrucții s'a pierdut orice speranță de a aduce o novelă la proiectul pentru regularea râurilor, care-i interesează nu numai pe poloni ci și pe cehi.

Astfel cununa sesiunii parlamentare din Austria va fi din nou un mare scandal, ca și în Ungaria felix. *Austriacus*

n'am nici familie, sunt burlac, încât nu pot să mă bucur încă de binefacerile unei căsnicii curate, cinstite, în schimb însă Vă asigur, că V'am cetit volumul întocmai cu aceeași venerație, cu care a făcut-o bătrînul căpitan și că am militat și militez pentru volum, din entusiasm, din dragoste sinceră, din răspuțeri.

Să vedeți și d-voastră. Am doi prieteni mici, pe Mircea și pe Aurel. Unul blond, cu ochi mari de cicoare, cu gene lungi, cu fața gânditoare, alțul brunet, oaches, sprinten ca un titirez. Abea am sfârșit călătoria mea prin România și am dat pe la ei. Locuesc vara într'o grădină minunată, care îți arată toate nuanțele de verde. După primul sfert de ceas am adus vorba de cartea d-tale. Mircea cetește mult, poate prea mult. „O carte frumoasă?”, m'a întrebat el. „Da. O carte frumoasă”, i-am zis și am privit în ochii lui mari curați (vai, de ce nu sunt privirile tuturor oamenilor atât de curate, ca la unii copii?) El m'a priceput. Are încredere în mine. I-am spus cari bucăți să le cetească din cartea d-tale. I-am mai dat cărți și altădată. Prin mine a cunoscut pe *De Amicis* („Cuore”) și sunt mândru de fiorii, cari i-a evocat cartea aceasta minunată.

Plecând din grădină eram vesel de sfatul dat, căci iată la ce m'am gândit: ai sădit iarăși un germene de bunătate în sufletele primitoare a două ființe omenești. Și asta cu ajutorul cărții d-tale, dl Brătescu-Voineschi! Mă bucuram când mă gândeam că prietenii mei au să cetească pe „Nicușor”, făcând cunoștință cu acel biet de

Nicușor, care, sărac lipit, se pitulă să vadă pomul de Crăciun dela casa bogatului și este înhățat, ca vai de el, de cănele boierului, dar scapă cu spaima și e răsplătit de bunătatea boierului milos — mă bucuram că au să suspine prietenii mei de durerile registratorului Isaia Vasilescu, care timp de douăzeci și trei de ani visează să aibă o blană călduroasă pentru trupul său pipernicit și căruia i-se fură blana aceasta visată în ziua întâi, când o îmbracă („Blana lui Isaia”) — mă învioram, când prevesteam că au să plângă și Mircea și Aurel la soarta lui „Niculiță Minciună”, acest copil nevinoțat, care moare din cauza ticăloșiei unui om în vârstă, ajuns în mreșile unei cochete.

Cum, plânsul pentru inimile tinere? Nu numai bucurie și chiote de joc? Așa cred că este cu cale: câteodată și pagini triste, cari nu se uită. Așa este viața! Dar cănele Tric, din „bietul Tric”, cănele, care suferă bătăi pentru deșteptăciunea sa, pe care nu o pricepe decât numai într'un târziu stăpânul, ca mai apoi să-i fie rușine de căne și să-l mângăie din adâncul inimei. „Iartă-mă Tric, iartă-mă”. Dar biata „privighetoare”, care cântă de te transportă într'alte lumi, în sările misterioase de vară, și moare o moarte idioată, înghițind, din întâmplare, rîma din cârligul undiței! Dar paginile din „Scrisorile lui Mișu Gerescu”, în cari acesta descriere viața copilașilor săi, cu toată naivitatea și frumusețea ei. Pagini, cari rămân, în urma sincerității lor, în urma liniștii sufletesti cu cari sunt

scrise, fără de trucuri obscene, fără de goana după senzațional.

Goana după senzațional! Iată ce Vă deosebește de mulți din scriitorii de astăzi. La d-ta nu este nimica căutat și nimic ce să'ți dea motiv să zici: „Iată! Vrea să „epateze”! (iartă-mi frațuzismul acesta disgrățios!)

D-ta te dai așa cum ești, cu simțuri normale, cu inima d-tale bună, primitoare, îmbrăcându-i ideile într'o formă cât se poate de potrivită pentru fond.

De multe ori mi-s'a întâmpnat ca să iau în mână volumul d-tale: „In lumea dreptății”, după ce am cetit pagini din D'Annunzio sau dintr'al scriitor modern, francez sau german. Sufletul meu cerea un curs mai liniștit. După atergarea nebună după epitete și situații nouă a scriitorilor pe cari trebuia să-i cetească din simț de datorie profesională, adăstam cu atâta bucurie sufletească la paginile d-tale. În ele este probitate în ele se află sălășluit sufletul lipsit de orice perwersitate și orice maimuțăreală la modă.

La d-ta am găsit căldura tainică, spontană care emanează din fiecare rînd. Cetești o pagină și lași cartea pentru cătăva vreme, ca să poți gândi. „Da, are dreptate”, îți zici, „e bine văzut — e simțit!”

Simțit! D-ta, care ai atâta oroare îndreptățită față de „erorile judiciare”, adus înaintea unei curți cu jurați formată din aderenți ai principiului „artă pentru artă”, ai avea mult de fură să te disculpi de această acuză gravă: că

Reforma electorală în Anglia.

Incepând din anul 1832 toate guvernele engleze câte s'au perindat la cârma țării s'au năzuit, să reformeze sufragiul universal în conformitate cu împrejurările date. Legea din 1832 a urcat numărul alegătorilor la 500 mii. În anul 1867 numărul alegătorilor era 1,084.000. În acest an dreptul electoral a fost reforminat din nou și astfel numărul alegătorilor s'a urcat la 2 și jum. milioane. În 1884 erau 3 milioane alegători, o nouă reformă a urcat numărul alegătorilor la aproape 5 milioane. În anul 1912 numărul alegătorilor s'a ridicat în mod automatic la 7,984.600. Însă dreptul electoral tot era încă după cens. În urma averii foarte mulți alegători aveau mai multe voturi, iar mulți aveau și câte 20—30 voturi. Afară de aceasta deosebitele complicații ale censului pe foarte mulți muncitori îi lipsea de dreptul electoral, iar în timpul mai recent decisele judecătorilor de dreptul primejduiau dreptul de vot al muncitorilor.

Pentru sistarea acestor neajunsuri guvernul englez a depus în camera lorzilor un proiect de lege, cu scopul că parlamentul să devină reprezentant absolut al poporului și să înceteze toate nedreptățile, cari până acum zădărniceau această năzuință. Dreptul electoral legat de avere va înceta total și deodată cu aceasta va înceta și dreptul electoral plural. În viitor fiecare alegător va avea numai un vot și acesta sub condițiunea că respectivul alegător să fie cetățean britanic. Singura condițiune, de care este legat dreptul electoral, este, că înainte de a fi susceput în lista alegătorilor *respectivul să locuiască șase luni în careva circumscripție electorală*. Drept de vot are fiecare cetățean, care a împlinit vârsta de 21 ani.

În felul acesta noua lege urcă numărul alegătorilor de la aproape 8 milioane la peste 10 milioane. Numărul tuturor bărbaților cari au împlinit vârsta de 24 ani e de 12,332.000, dintre cari 300.000 sunt străini, alienați ori au fost pedepsiți, cari nu vor avea drept de vot. Noua lege sistază reprezentatiunea universitară și astfel se sistază *nouă* mandate, cari până acum în continuu erau proprietatea conservatorilor. Mai departe, în urma home-rule-ului irlandez se șterg 61 mandate irlandeze, așa, că în viitor camera lorzilor din Anglia se va compune din *600 membri*, în loc de 670.

Proiectul acesta de vot nu acordă drept de vot femeilor, deși guvernul dă prilej ca parlamentul printr'un nou proiect să dea drept de vot și femeilor. Dacă dreptul de vot stabilit în noua reformă s'ar extinde și asupra femeilor, în cazul acesta 10 și jum. milioane femei ar primi drept de vot și astfel femeile cu jumătate milion de voturi ar fi în majoritate față de bărbați.

Proiectul guvernului a produs o adevărată confuzie în tabăra conservatorilor. Conservatorii englezi au și foarte multe voturi de ale muncitorilor. Din cauza aceasta ei nu cutoază să pășească față în contra proiectului, deși știu, că proiectul acesta le dă o lovitură gravă, deoarece câtă vreme clasa mai săracă va avea drept de vot, acei privilegiați, cari până acuma cu voturi multiple au sprijinit pe conservatori, în viitor vor pierde acest privilegiu și, deci, vor avea numai un singur vot. În felul acesta conservatorii vor suferi o pierdere de *jumătate milion* de voturi, dar aceasta însemnează totodată și o mare pierdere de mandate, deoarece în foarte multe circumscripții votantii cu mai multe voturi au ajutat foarte mult izbânda candidatului conservator. Conservatorii sunt nevoiți să se împace cu faptul, că progresul democratic pe încetul îi va scoate din pozițiile lor de până acum, dar cu toate acestea ei nu cutoază să se opună acestui progres, deoarece sunt conșinși, că în cazul acesta ei în mod teroristic își vor pregăti perirea.

Noua lege va intra în vigoare la 1 Iunie 1914 și astfel alegerile scadente la începutul lui 1915, dacă nu va fi dizolvată camera, se vor efectua pe baza legii noi.

Ce împiedecă conferința internațională ?

Atitudinea triplei înțelegeri și triplei alianțe.

Ideia unei conferințe internaționale pentru rezolvarea conflictului italo-turc pare că nu se va realiza; aceasta din cauză că nu există unitate de vederi între Puteri.

În Italia, foarte interesată să nu lase să scape nici una din laturile acestei chestiuni, ea e foarte mult discutată și iată după sursa italiană, pe care o redăm fără de nici o alterare, care e tabloul situației internaționale în legătură cu conflictul italo-turc.

La Roma domnește convingerea că ideea de a se convoca o conferință pentru a rezolva conflictul actual, a fost prezentată mai întâi de guvernul francez, care continuă și acum lucrarea sa diplomatică pentru ca să-i izbândească proiectul.

Motivele cari împing pe Franța ca să dorească sfârșitul apropiat al conflictului sunt extrem de complexe.

În primul rând, Franța are un mare interes ca Mediterana să revie la condițiuni normale, apoi, indemnul ei ar fi să arate Italiei dorința de

a aplica acordul mediteran din 1902, fără însă să violeze datoriile de neutralitate față de cele două națiuni beligerante.

Dar acest scop, Franța nu și l'ar putea realiza decât printr'o conferință.

Apoi, importante interese economice franceze în imperiul turcesc cer ca războiul să se isprăvească de grabă și ca afacerile să reia cursul lor obișnuit.

În sfârșit, Franța, ca putere mediterană, are nevoie ca echilibrul Mediteranei orientale să nu fie ulterior turburat prin prelungirea ostilităților, date fiind gravele dificultăți cari se opun la reîntoarcerea statului quo în Marea-Egee așa cum a fost înainte de războiu.

Motivele pentru cari guvernul englez sprijină ideea unei conferințe, nu sunt prea deosebite de ale Franței, căci și el este interesat în tot ce se petrece în Mediterana.

Franța și Anglia, în calitatea lor de Puteri nord-africane, au numai avantajii dacă încetează agitația musulmană în Libia, căci e de temut repercursiunea pe care această agitație ar putea s'o aibă printre populațiile fanatice supuse dominațiunii engleze și franceze.

Cât despre guvernul rusesc, se asigură la Roma că atitudinea lui amicală față de Italia și că dorința lui de a înlătura „primejdiile balcanice” sunt suficiente nu numai să-l facă părtaș ideii unei conferințe, ci încă să-l împiedece a ridica delicata chestie a Dardanelor, cece ar suprima una din pildicile cele mai serioase pentru convocarea conferinței.

*

În schimb, proiectul întimpină o primire foarte puțin favorabilă la Berlin și Viena. Motivele conduitei reci și rezervate a celor două aliate ale Italiei, sunt diverse.

Mai întâi, Germania n'are deloc dorința să se găsească în jurul mesei unei conferințe, deoarece s'ar simți destul de încurcată ca să aprobe pe aliata sa Italia și să părăsească pe prietena sa Turcia.

Apoi ea socoate că conflictul actual n'a ajuns încă la maturitate și vrea să aștepte ca evenimentele s'o convingă pe Poarta de zădărniciia rezistenței; când va veni acest moment psihologic, Germania va deveni mijlocitoare între cele două națiuni beligerante.

Dar fiindcă Turcia nu și-a schimbat încă părerea și pe de altă parte, fiindcă o conferință trebuie să se decidă să accepte punctul de vedere italian, Germania nu vrea să aducă vre-un prejudiciu politice sale turcofile, dar, în acelas timp, vrea să mențină politica sa triplicistică.

simțit cu eroii d-tale! O, nu, în ziua de astăzi nu este „modern” să simțesti durere când descrii durerile, nedreptățile pe cari le suferă Nicu-lăiță Minciună! Scriitorul — așa se proclamă sus și tare — să n'aibă nici sentimentul compătimirei, nici al admirațiunii nici al urei. El trebuie să fie totdeauna *extra muros*, afară de cetatea, în care se dau luptele pe viață și pe moarte. D-ta, d-le Brătescu-Voinesti, îți bați joc de acest principiu cardinal la mulți din scriitorii, cari sefează viața noastră, d-ta declari sus și tare — iau iarăși „Predoslovie” a mână:

„Și nu, arta nu e o zădărniciie ca toate zădărniciile. Artistul *ajută* înfăptuirea sporului de pricepere. *Admirația*, ori *induoșarea* pentru suferințele altora, aduc omului lăpădarea de sine, desrobirea minții de cele prea pământeste...”

D-ta găsești *alte* cuvinte decât verdictul crud, spus cu dispreț de prietenul fictiv: „fară ticăloasă”, d-ta rostești plin de dragoste față de tara d-tale: „Nu țară ticăloasă”. Țară mică, țară nouă, țară de prefaceri... Vor răsări cândva minți luminoase, cari să fie mândria neamului nostru, împlinirea chemării lui pe lume...”

Pentru cuvintele astea te avem și mai drag, noi ardelenii — căci simțim că d-ta vrei să *înălțorezi* stările, că vrei ridicarea neamului, care lihește după adevăr și frumsețe. Numai în rolul acesta de *apostol* este cu cale să se arate la noi un adevărat scriitor al timpurilor noastre sociumate.

Din apostolatul acesta îmi explic și paginile în cari d-ta descrii sbuciumările sufletești ale lui Mișu *Gerescu*, avocatul cu sufletul curat, care se îngreșează de nedreptățile semenilor visând o *altă* viață, mult mai bună și mai curată, decât aceea pe care e silit să o trăiască; din apostolatul acesta cetesc conflictul între tată și fiu, descris în „*Nimă de tată*”, între boierul *Conu Nae* și între *Mișu*, conflict, care se sfârșește cu învingerea bătrînului, om de convingeri, care poate vindeca „sguduirea sufletească”, neîncrederea și apatia fiului, medicinist de anul al II-lea, plin de Max Nordau, de Schopenhauer și de alți filozofi similari. Cu *Conu Nae* împreună spui și d-ta: „Cartea va să fie omului prieten, nu dușman... Din carte va să învețe omul, cum zice Miron Costin...”

Mama lui Robert Greslou, a „Discipolului”, (lui Bourget) n'a avut norocul lui *Conu Nae*; ea a venit *prea* târziu să controleze cărțile cetite de fiul ei și nici n'ar fi avut puterea morală să-l împiedece de a urma pe cărarea apucată.

Cărțile? Aduc ele vre-un bine? Te fac mai bun sau mai rău? Iarăși o întrebare controversată până în pânzele albe. Unii rid cu hohot: *nu* există carte, care să mi schimbe caracterul! Alții declară cu *Jean Paul* împreună: „Dacă nu te fac bun sau rău cărțile, *mai bun* sau *mai rău*, totuși, te pot face!”

Să nu fie cu supărare: cărțile d-tale m'au făcut *mai bun*. Privesc cu căutătura liniștită în

fața oricui și o declar solemn, fără să mi fie rușine. Din potrivă: îmi servește spre laudă că apelurile d-tale n'au răsunit în pustiu, căci apelurile d-tale nu s'au adresat la sentimente mășave, de cari să roșești.

Paginile scrise de d-ta m'au înviorat și mi-au dat putere de muncă. Scenele din viața familiară, limba copiilor descriși de d-ta, m'au îndemnat să mă bucur și eu de câte ori dam de un colț, care semăna cu cele descrise și mă bucuram că pot să gust plăcere identică cu a d-tale.

Filozofia răspândită în cele două volume este atât de sănătoasă și atât de *potrivită* pentru un neam ca al nostru, care vrea să se ridice, încât nu cunosc mulți autori la noi, cari să poată sta pe aceeași treaptă cu filozofia d-tale.

Și pe lângă iubirea față de viața familiară, față de viața cinstită, în cadre modeste, dar cinstită, împodobită cu neuitate ceasuri de lectură, de muzică și de alte elevații sufletești, pe lângă iubirea, care ne-o însuflă față de cei slabi și de cei nedreptățiți, ne mai îndoim să iubim *natura*. O descrii în culori atât de vii, încât cu greu se va găsi cetitor, care să treacă peste descrierile astea, la ceva, „mai interesant”, ceva „cu acțiune”. A, d-ta m'ai învățat să ascult pasările cu mai mare drag. Nu sunt înrudit cu Nimrod și totuși îmi vine să te urmez pe cărările pădurilor și ale câmpurilor, ca să văd cum scapătă soarele, cum se duc pasările la culcare, întâi coțofenele, strigând din vâriurile copacilor: „caracara-ca! caracara-ca!”, apoi mierlele, apoi alte

Se mai crede la Roma că, de asemenea Germania vrea ca conflictul italo-turc să fie rezolvat din inițiativa înțelegerei cordiale, adică a celor două puteri mediterane spre care Italia s'ar putea simți atrasă prin acorduri speciale, în felul celor încheiate în 1902.

În sfârșit, poate că se dorește la Berlin ca acest eveniment să se producă numai în momentul propice al reînnoirii triplei-aliațe.

Cât despre Austria — în afară de strânsele sale relații cu Germania — ea e hotărât potrivnică conferinței, deoarece nu dorește ca Italia să lichideze definitiv chestia suveranității sale în Libia.

În adevăr tratatele existente între Austria și Italia în caz de schimbări în Orient, sunt toate pe bază de compensații.

Interesul Italiei este să reguleze complect astăzi delicata chestie a Libiei, pentru a o putea exclude în momentul când — într'un viitor desigur apropiat — se vor începe tratative tocmai asupra acestor compensații; mai cu seamă că, după sentimentul italian, Libia constituie o compensație la concesiunile acordate mai înainte Puterilor, printre cari se numără Austria, care a avut Bosnia și Herzegovina la congresul din Berlin, pe când Italia a rămas cu mâinile goale. Austria, însă, are tot interese ca chestia Libiei să nu fie juridicește regulată în acest moment, pentruca mai târziu să poată oferi Italiei această „regulazizare” în schimbul unor noi concesiuni în peninsula Balcanică.

Aceasta e cauza că, ghicind gândul ascuns al aliatei sale, Italia a lansat decretul care proclama suveranitatea sa asupra Libiei și că suportă grele sacrificii ca să-și mențină acolo ceea ce ea numește drepturile sale.

Acestea sunt pedecile, sunt indescrtețiunile ziarelor și a unor personalități politice italiene, în calea unei conferințe internaționale.

Mai e una, materia însăși care să se discute și să se dezbată. E necesar să se găsească formula care să mulțamească și să salveze amorul propriu atât al Italiei, cât și al Turciei.

În definitiv, concluzia care se trage la Roma din situația diplomatică așa de complexă ca cea de mai sus, este că Italia trebuie să continue războiul până va sili pe Turcia să cedeze.

S.

pasări, adormind pe crengi: „tic, tic, tic!”, ca să aud privighetorile: „fi, fi, fi, tiha, tiha, tiha, chiau, chiau, clings”. Ce prozaice apar aceste cuvinte onomatopoeice, înșirate fără de comentariu d-tale și câtă putere rezidă în ele, dacă sunt încadrate atât de maestru de spiritul d-tale de observație!

Uite, ultimul d-tale volum, care m'a îndemnat să scriu rîndurile de față, l-am cetit în două locuri: în Brașov, plimbându-mă pe promenările ca din povești și la țară, într'un sat, în satul, în care s'a născut Aug. Treboniu Laurian. Mulțămită cărții d-tale am văzut natura cu alți ochi în clipitele acelea. Cu o dragoste mult mai mare, mult mai fericit, decât dacă aș fi fost singur. Când mă aflu pe *Cetățuie*, în Brașov, cu cartea d-tale în mână, lasam să-mi colinde ochii, cu alt farmec decât dacă n'aș fi fost sub impresia descrierilor d-tale, asupra regiunii din fața mea. Ceva lăuntric îmi da sfatul: „Uită-te, omul lui Dumnezeu, uită-te! Ești tu conștii de toată frumusețea care îți este dat să o vezi?”... Și câștigam nuanțe nouă, îndemnat de scrisul

„Din suferințele învățătorilor noștri”.

Pentruca să se invedereze pe deplin imparțialitatea noastră, dăm fără nici o schimbare următoarele rânduri de întâmpinare ce primim dela părintele protopop al tractului Radna *Procopiu Givulescu*:

Onorată Redacțiune!

În articolul din „Suferințele învățătorilor noștri” apărut în nr-ul 135 al ziarului „Românul” se cuprind două pasaje, cari sunt de natură de a mă prezenta, ca și când prin actul, liberat la recercarea comisiunii administrative comitatense, ași fi dat acestei comisii mână de ajutor la perzcutarea învățătorului I. Stanca din Roșia, sau cum se exprimă articolul „am servit piroane” pentru „răstignirea unui bun învățător”. Deși articolul din chestiune mă agrățiază de data aceasta și nu mă numește, în vedere, că pentru faptele și scrisesele mele am avut și am totdeauna curajul de a răspunde, mă descopăr însumi și apelez la sentimentul dv. de echitate, rugându-vă să binevoiti a da loc în ziarul „Românul” următoarelor clarificări:

1. Nu vreau să trag la îndoială bunele intențiuni ale articolului chestionat, dar trebuie să constat, că scriitorul acela n'a cetit actul pe care-l încredințez, căci altfel nu putea ajunge la concluziunile cuprinse în acel articol. — Corect, cred eu, că era, dacă se citau din actul extradat de mine pasagele, prin cari credea autorul că am servit „piroanele”. Deoarece actul din chestiune este de natură oficioasă, deci publică și astfel cred, că nu mi-se poate atribui nevinovăția că la compunerea aceluia am putut crede un moment măcar că conținutul aceluia va rămâne secret, cred că este superflu să mai accentuez, că deja atunci, când l'am conceput, am luat toată răspunderea pentru fiecare cuvânt cuprins în acela.

Pentruca lumea românească să poată judeca cât de mari și înspăimântătoare piroane am servit pentru răstignirea învățătorului I. Stanca, dau în cele următoare traducerea fidelă a actului încredințat, al cărui original, în limba maghiară, se află și se poate vedea în arhivul oficiului popesc sub nr-ul 236/1911. La recercarea de a da un atestat oficios relativ la sporul realizat de inv. I. Stanca în ale învățământului, în general, și în special în instrucțiunea limbei maghiare, precum și referitor la conduita dânsului în afară de școală, am răspuns precum urmează:

„Nr. 236/1911. On. Oficiu protopretorial, Mariaradna! La recercarea de sub Nr. 4041/1911, am onoare a răspunde:

1. Examenul final la școala confesională gr.-ort. rom. din Roșia s'a ținut în ziua de 5 Iunie n. a. c. la orele 1/2 2—4 d. a.

2. Rezultatul învățământului, în general, precum și cel al instrucțiunii limbei maghiare a fost suficient. La această din urmă atât în anul precedent, cât și în acest an s'a observat, că învățătorul n'a făcut cu elevii convorbiri de sine stătătoare asupra obiectelor luate din cercul de cunoștințe al elevilor, ci s'a mulțumit cu învățarea după sablon a exercițiilor intuitive.

3. Învățătorul este destul de inteligent și de calificat. În contra conduitei lui oficioase până acum nu s'a ivit nici o excepție.

În viața privată de ani de zile duce o luptă crâncenă cu preotul local, care de altfel îi este cumnat. Această luptă crâncenă s'a iscat din cauze familiare, dar în curând s'a continuat sub firma intereselor publice. În această luptă — care în scurt timp se va finaliza cu sentință din partea consistoriului diecezan — inv. I. Stanca, prin atacurile nervoase și extrem de pătimase, cu cari a voit să facă imposibil pe adversarul său, nu s'a prezentat în lumina cea mai simpatică.”

Țin să constat, că fiecare cuvânt, fiecare afirmațiune din acest act se bazează pe constatări oficioase, pe cari le pot dovedi cu acte și date oficioase și pentru cari iau asupra mea întreaga răspundere.

Dacă adevărul bazat pe constatări oficioase sunt „piroane” servite pentru răstignirea inv. I. Stanca în senzul acesta recunosc, că am servit astfel de „piroane”. Ca explicație țin să constat, că învățătorului I. Stanca numai în zilele trecute i-s'a imanuat acțiunea disciplinară redactată de către fiscalul consistorial, în care îl acuză de neglijarea oficiului și ațitare la certe și cere pedepsirea dânsului.

2. După cât știu eu — actele oficioase nu le cunosc — învățătorul I. Stanca a fost tras în cercetare disciplinară pentru două motive: a) spor neîndestulitor din limba maghiară și b) pentru purtare agresivă și necuvincioasă față de organul de inspecțiune al statului. — Pentru motivul cel dintâi, nu este dânsul nici cel dîrtăi nici cel din urmă tirat în procese disciplinare. Actele oficioase dela forurile noastre școlare sunt cele mai elocvente dovezi, că organele de control ale statului sunt în această privință de o conștientitate uimitoare. Cea mai mare parte a învățătorilor noștri știu aceasta și deci se nižuiesc să satisfacă și în acest punct cerințelor legale. Și e bine așa, căci nația românească nu-și poate permite luxul să încurajeze sporirea învățătorilor lipsiți de oficiu pentru neglijențe oficioase.

FILIALA DIN ARAD,
Bulevardul ANDRÁSSY nr-ul 20.
(Palatul Fischer Eliz)
a BAZARULUI DE DANTELE din Budapesta

va aranja
Vânzare ocașională
pentru vară.

Mătăsuri cor. 1:16; materii de dantele dela 48 fileri în sus; dantele dela 2 fileri în sus; Maideire dela 94 fileri în sus; ciorapi de muolin de mătăsa dela 85 fileri în sus; resturi de dantele cu preț scăzut de 50%.

Horia Petra-Petrescu.

Motivul al doilea pentru care inv. I. Stanca a fost urmărit pe cale disciplinară se bazează pe un act absolut individual al dânsului, care — după părerea mea — nu poate constitui nici un merit național. Atunci, când ești agresiv față de cineva, trebuie să fi așteptat la asemenea procedură și din partea celui atacat, trebuie să ai conștiința, că urmările purtării agresive te privesc; inv. I. Stanca este destul de matur și inteligent pentru ca să poată ști acest adevăr. Nu-i fac deci bun serviciu aceia, cari îi tind posibilitatea, ca acte de natură pur personală să le poată escompta în contul ținutei sale naționale, pentru că în chipul acesta — ținând cont de temperamentul aproape choleric al inv. I. Stanca — ușor putem ajunge, ca dânsul să ne inzulte și pe noi, organele școlare confesionale, poate tot sub raportul convingerilor politice.

În sfârșit față de afirmația articolului că inv. I. Stanca a fost tirât în proces disciplinar pentru că: „la trecutele alegeri parlamentare a votat cu candidatul partidului național” țin să fixez faptul, pe care nu-l va putea contesta nimeni, că toți învățătorii confesionali din acest tract, la toate trei alegerile parlamentare efectuate dela proclamarea activității din partea partidului național român, au votat totdeauna cu candidatul național și și-au făcut deplin datoria în acest punct, ba unii dintre dânsii s'au expus mai mult chiar decât inv. I. Stanca, cu toate acestea nu s'a aflat nici unul între dânsii, care să fi încercat a-și escompta în vre-o privință meritele sale naționale. Au împlinit o datorie a lor, pentru care n'au așteptat răsplătă din afară, căci și-au avut-o în conștiința datoriei împlinite.

Rugând din nou On. Redacțiune să binevoiască a publica în întregime acest răspuns al meu, sunt

Al On. Redacțiuni

Mariaradna, la 3 Iulie n., 1912.

Cu toată stima

Procopiu Givulescu
protopresbiter.

Publicând aceste declarații ale părintelui protopop, observăm că ele nu sunt potrivite a face un bun serviciu nici cauzei generale și nici cauzei particulare a d-sale. Noi nu l-am numit pe d-nul protopop și dacă s'a expus de bună voie judecății publice românești, înseamnă că noi nu vom putea fi învinuiți de parțialitate.

„Concordia” — pentru fondul ziaristilor.

Tipografia „Concordia” a luat frumoasa hotărâre să dea din venitul tipăriturilor de orice fel ce i-se comandă două procente pe seama fondului ziaristilor români din Ungaria.

Adresa „Concordiei” e aceiaș ca și a ziarului să fie imitată de toate tipografiile românești. Publicul mare are de acum nobilul prilej să spriginească prin comanda ce face un scop dublu: prosperarea condițiilor de existență a celor mai expuși din rândurile noastre de luptă, a ziaristilor și prosperarea în acelaș timp a unui așezământ de progres național reprezentat de tipografia „Concordia”, care a fost creiată și este susținută de partidul nostru național, aici în Arad.

Această hotărâre a tipografiei noastre ar trebui „Românul” pe care-l tipărește: Arad, Strada Zrinyi, Nr. 1.

Triumful lui Vlaicu la Viena.

Din părerile străinilor. — Inginerul Wels.

S'a înțeles cu evidență din comunicările făcute la acest loc până aci, că la concursul internațional de aviațiune din Viena, d. Aurel Vlaicu a eșit învingător cum nu se putea mai strălucit. Aviatorul român a luat premiul, primul ori al doilea, la toate concurențele la care a participat, și se știe că inginerul român chiar la întrecerile cele mai grele s'a prezentat, la acelea care cea mai mare abilitate o reclamă dela pilot, iar dela aparat stabilitate și soliditate sigură. — Monoplanul Vlaicu s'a dovedit cu prilejul acesta într'adevăr ca cel mai stabil, cel mai exact dirigiabil, cel mai potrivit și pentru scopuri de strategie, iar sistemul pe care se bazează a fost recunoscut de iluștri specialiști tehnici a fi sistemul care constituie adevărata deslegare a problemei aviațiunei.

După ascensiunea din urmă, în ultima zi a concursului dela Aspern, renumitul inginer Wels, celebru prin scrierile sale cardinale, de interes al științelor tehnice și mai ales din domeniul aeronautice, a venit deadreptul la hangarul inginerului Vlaicu, s'a prezentat și cu cele mai frumoase cuvinte l-a felicitat la succesul extraordinar ce a avut.

„Prestațiunile cu care te-ai produs aci au rostul lor cu mult mai însemnat decât cum își poate da seama publicul imens care te aclamează cu atâta entusiasm spontan. Pentru noi care ne ocupăm științific cu problema navigațiunei aeriene, ascensiunile d-tale au avut importanța unei demonstrări savante. La expoziție, în „Rotunde”, am analizat amănunțit aparatul. Aci mi-ai arătat care este valoarea practică a principiului din care ai pornit și sistemului cum l-ai realizat în monoplanul d-tale. Cercurile mici ce ai făcut Joi ținând piept cu vântul furios, și aterisarea de eri, Sâmbătă, au fost cea mai eclatantă ilustrare a teoriei d-tale; aceiaș a fost și teoria mea, și dacă n'am avut norocul de a o putea pune în practică, sunt mulțumitor ceriului că mi-a procurat mângăierea de a vedea realizată și strălucit dovedită de d-ta. Ești tânăr, Dumnezeu să-ți dea putere ca să duci la triumf idea.

Emoționați am asistat la elogiul ce ilustrul inginer încărunțit cu glorie a făcut tânărului său coleg. Vlaicu însuș, care este dintre admiratorii savantului Wels, era impresionat.

Este deosebit de prețioasă mărturisirea aceasta desigur desinteresată și izvorită numai din entuziasmul pur al omului de știință.

Reproducem aci încă una, similară, exprimată în excelentul ziar vienez „Die Zeit”, (nr. dela 23 Iunie n. 1912): „Românul din Transilvania Aurel Vlaicu este unicul care se prezintă cu un tip absolut neobicit, care însă de mult e dorit și proiectat, anume un aparat cu punctul de gravitațiune concentrat dinjos. Principiul acesta are să fie adevărata deslegare a problemei de a sbura fără pericol, cu securitate absolută. În cele mai bune sisteme de aeroplane ce cunoaștem, punctul de gravitațiune e cât se poate de aproape de aripi ba chiar între acelea; cu scop de a evita oscilarea aparatului, care pare cumplită ca moartea. Aceste motive de filosofie dela catedră au biruit până acum contra punctului de gravitațiune așezat adânc. Dar îl găsim la aparatul lui Vlaicu, inventat și construit de el însuși la București. Monoplanul lui Vlaicu zboară foarte bine, și ia cu mare ușurință vi-

rajul; el face cercuri mici mai frumos decât Garros pe mașina sa periculoasă de sistem Blériot, și rezistă ca în joc curentului de vânturi, căci se stabilizează automatic. Se va dovedi oare acum că sistemul lui Vlaicu este sistemul viitorului? Nu pentru prima dată s'ar întâmpla, că un principiu sănătos e timp lung desconsiderat, și abia târziu isbutește a fi recunoscut, cu regrete din partea celor ce au trecut pe lângă el fără a-l înțelege. Stabilitatea automatică căutată până acum pe căi atât de complicate, pare a fi realizată în modul cel mai simplu la monoplanul Vlaicu. Prin construcții noi sistemul se va perfecționa mereu. Avem nădejde că tânărul inginer român Aurel Vlaicu ne va da încă probe hotărâtoare.”

Autorul acestui articol publicat în „Die Zeit” este și el inginer, străin de noi și de neamul nostru. Cu atât mai prețios și mai caracteristic este acest omagiu ce aduce geniului românesc. C. Nedelcu.

Cronică externă.

Impăratul Wilhelm II. și Tarul Nicolae. Atențiunea întregii Europi e îndreptată spre fiordul baltic, unde bubuiturile tunurilor și uralele matrozilor au salutat ieri, Joi, înainte de amiază sosirea împăratului Germaniei, Wilhelm II pe yahtul său imperial „Hohenzollern” spre a întoarce Tarului Nicolae vizita de acum doi ani dela Potsdam. Intre yahturile rusești „Standard”, pe care se afla Tarul, și „Polnarjana Svezda” s'a oprit yahtul împăratului Germaniei. Tarul Nicolae în uniformă de amiral german a grăbit pe o barcă mânăată cu aburi însoțit de suita sa să-l salute pe Wilhelm II., care-l aștepta îmbrăcat în uniformă de amiral rusesc pe scara yahtului său. Domnitorii s'au îmbrățișat și apoi au parcurs șirul gardei de onoare. Deosebit au fost salutați de cătră Tar prințul Adalbert, fiul împăratului Wilhelm și cancelarul Bethmann-Holweg. Până la orele 11 domnitorii au petrecut timpul într'o vie conversație pe bordul „Hohenzollern”-ului, când apoi au trecut cu toții pe yahtul „Standard”, unde înalții oaspeți au fost așteptați de Tarewnă. Impăratul Wilhelm a întins Tarewnei un mare și frumos buchet de flori. Aci s'a dat un dejun de 50 tacâmuri la care au luat loc în mijlocul mesei Tarewna cu împăratul Wilhelm. La stânga dela Tarewnă era prințul Adalbert, iar în față Tarul la dreapta cu cancelarul Bethmann-Holweg și la stânga cu ambasadorul german. La acest dejun au luat parte și cele patru fete ale Tarului.

Intregă diplomația europeană urmărește cu un interes deosebit de încordat această întrevvedere a celor mai puternici reprezentanți a două mari grupe de puteri din Europa, a triplei alianțe și a triplei antante. Presa germană accentuează cu un mare zel, că această întrevvedere e în primul rând un act de curtuozitate, și poate să contribuie numai mai intensiv la încheierea căsătoriei plănuite între fiul împăratului Wilhelm, prințul Adalbert și fiica cea mai mare a Tarului, mareduceasa Olga, dar între șirele ei se vede că și chestiile mari internaționale, cari așteaptă o rezolvire nu vor rămâne neatrinse în conversațiile marilor domnitori. Interesul politicii internaționale e ca, echilibrul european să nu fie conturbat și deși nu se crede, că din consfăturile împăratului Germaniei și a Tarului Rusiei va rezulta vre-o schimbare în o direcție oare-care, totuși se observă mai cu seamă la Franța o neliniște mare. Dacă însă rezultatul întrevederii va fi o conclurare pentru crearea și menținerea păcii, atât în Balcan cât și pe țărmurile Mării Mediterane, domnitorii vor fi salutați în toate părțile cu simpatia cea mai mare, unde numai se pune pond pe desvoltarea pașnică și liniștea popoarelor.

Semioficiosul „Russija” publică cu ocaziunea acestei întrevederi un articol în care se spune, că prietenia tradițională germană-rusească, în durata ei de mai mult de-o sută de ani, nici când n'a devenit amenințătoare pentru celelalte state europene, pentru că aceste două state învecinate,

urmând voința fermă a domnitorilor lor și pătrunsă de iubirea de pace, își dau toată silința ca echilibrul european să fie menținut. Se dă expresiune credinței, că acesta e adevărul, pe care sunt așezate temeliele politice externe a Rusiei și Germaniei, și aceasta vor ajunge să o înțeleagă și reprezentanții sceptici ai opiniei publice.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung” aderează la expunerile acestui articol din „Russija” și speră, că schimbul de idei dela această întrevvedere va contribui mai mult la menținerea păcii și a bunei înțelegeri.

În cercurile curții din Petersburg se afirmă hotărât, că rezultatul acestei întrevedere va fi logodna prințului Albert cu marea ducesă Olga. Și aceasta se poate vedea din împrejurarea că împăratul Wilhelm l'a dus cu sine pe prințul Adalbert, iar Tarul toate 4 fiice ale sale. Aci se văd pentru prima dată viitorii logodnici și totul depinde dela aceea, ce impresie va face unul asupra celuilalt ca în scurt timp să fie încheiată căsătoria.

Știrea acestei căsătorii diplomații francezi au primit-o cu oareș-care nervozitate, temându-se că alianța aceasta de căsătorie va avea o influență nefavorabilă asupra politicii externe actuale a Franței.

Întreagă presa rusească salută cu bucurie întrevederea și speră că aceasta va avea influență mare asupra menținerii păcii din întreagă lume.

Căderea lui Roosevelt. În zădar a spart Roosevelt unitatea partidului republican și a încercat a forma în jurul său un nou partid republican, căci căderea lui e pecetluită. El nu va mai fi candidat la alegerea de președinte, care va fi în Noemvrie. Partidul republican progresist din Mineapolis, care a luptat în conventul din Chicago pentru candidarea lui Roosevelt a decis, că va vota pentru Wilson. O și mai mare lovitură a primit Roosevelt dealcum prin aceea, că Osborne, guvernorul din Michigan și președintele republicanilor progresiști a lansat o proclamație, prin care declară că un nou partid e superfluu, după ce republicanii progresiști voiesc să voteze pe Wilson. Între împrejurările acestea lupta la alegerea din Noemvrie se va da numai între Taft și Wilson.

Situația în Turcia. Toate știrile, ce sosesc din Turcia vorbesc despre nemulțumirea mare, ce domnește în cercurile ofițerilor. Nemulțumirea acestora are rădăcini cu mult mai adânci decum o credeau până acum cercurile oficioase. Se zice că vre-o 80 procente din ofițerime sunt contra domniei junilor-turci. Și nemulțumirea se lățește la corpurile armatei. Numărul ofițerilor dezertați nu e mare, de abia poate să fie de 1000, dar ei au foarte mulți adherenți în armată și în urma acestei împrejurări a devenit situația atât de periculoasă. Junii-turci, cărora dela început le-a fost razim principal armata, au trebuit să facă experiențe, că între ei și o foarte mare parte a armatei amenință creșterea contrasturilor, cari ușor le va putea pricinui nimicirea lor. În Constantinopol faptul acesta nu e necunoscut și se încearcă pe toate căile o înțelegere pașnică.

Companiile trimise în urmărirea dezertorilor au ordin strict, ca nici decum să nu intre în luptă cu dezertorii.

După cum anunță o telegramă din Salonici, fruntașii albanezi, cari conduc actuala mișcare din Albania au hotărât în Plava, că vor continua lupta împotriva comitetului june-turc și câtorva miniștri cu toate mijloacele ce le au la îndemână. În hotărîrea lor fruntașii nordalbanezi sunt întăriți și prin împrejurarea, că fruntașii sudalbanezilor stăruiesc cu toată puterea pentru împlinirea pretenziunilor lor naționale.

După știri autentice nu mai e nici o îndoielă, că întreagă mișcarea din armată a început în urma agitației emisarilor trimiși de partidul opoziționist, antanta liberală, care la ultimele a-

legeri a fost aproape total nimicită și a cărei șef e colonelul în penziune Sadil Bey. Majoritatea ofițerilor sunt acum adherenții acestuia. Și guvernul până acum n'a cutezat să întreprindă nimic contra lor, iar pe Payar Bey l'a trimis ca să trateze asupra condițiilor de întoarcere a dezertorilor. Până acum însă tratativele n'au avut nici un rezultat. Se colportează chiar că mai mulți ofițeri voiesc să repășească din armată, ceea ce ar fi urmată de alții și alții încât puterea armată a Turciei ar fi amenințată să rămână fără conducătorii necesari.

Situația internă desperată a Turciei o mărește încă și mișcarea din nou a flotei italiene. La Constantinopol a sosit știrea că italienii se pregătesc ca să ocupe și celelalte insule încă neocupate. La Smirna e spaima mai mare și guvernul turcesc a ordonat închiderea intrării în port cu torpile și 4 vase de război stau gata în apărare.

Ziarul „Echo de Paris” anunță că ambasadorul italian Gauza ar fi comunicat guvernului german condițiile sub cari Italia ar fi dispusă să încheie pacea cu Turcia.

Italia vrea să părăsească insulele din Marea Egee cari sunt acum ocupate de trupele ei și cere ca și Turcia să-și retragă trupele din Tripolis și Cyrenaica.

Italia nu vrea însă să plătească vre-o despăgubire de război. În schimb e dispusă să recunoască pe sultan ca pe șeful religios din Tripolis.

Pentru frații rămași pe drumuri peritori de foame.

Glasul de desnădejde al fraților noștri inundați, a găsit răsunetul ce se cuvine în masa vecinic gata la jertfă a publicului nostru român.

Toate sufletele nobile, toate inimile simțitoare se grăbesc a-și trimite obolul lor mântuitor, pentru că niciodată cauză mai demnă de jertfă nu a solicitat dărnicia cuiva.

Este în joc existența a mii de frați de ai noștri, care pier de foame și de lipsă de adăpost.

Semnaland pilda generoșilor donatori de până acuma, rugăm toată suflarea românească de pututindeni să-i imiteze, pentru că este nevoie de ajutorul tuturor spre a se acoperi marele gol, lăsat de cuturplitul dezastru.

Fără de o asemenea pildă de solidaritate zădarnică va rămânea speranța noastră de a contribui la ușurarea soartei lor.

Facem deci încă odată apel la toți românii și la toți oamenii de inimă; rugăm săracii și bogații să ne trimită obolul, scăpând din ghiarele morții atâtea zeci de mii de suflete capabile de a munci și de a dezvolta energia națională.

Sumele se primesc la adm. „Românul” Zrinyi utca Nr. 1. Arad — Ungaria.

La administrația ziarului nostru au mai intrat următoarele contribuții:

	Transport	5729.94
Dna văd. Iulia Dogariu Arad, pt. nefe-		
riciții din Bănat		10.—
Iuliu Groșorean, Gașa, pt. românii nenorociți		6.—
Colecta d. George Neagovicu Negoescu preot, Intorsătura Buzeului, pt. inundații din Bănat		21.40
Dr. Ștefan Chirilovici, adv. Iliu-Murășana, pt. ajutorarea inundaților din Bănat		10.—
Colecta dlui Victor Tordășianu presidentul reun. meserașilor Sibiiu, pt. frații nenorociți		7.20
Victor Beles preot Șimand, pt. inundații din Bănat		20.—
Colecta dlui Ioan Andreica preot Oraing		

deja credincioși pt. frații nenorociți 17-
loța Pănădan, Micălaca, pt. frații nenorociți 1-

Total 5822.8

CRONICA ȘCOLARĂ

Un mănunchi de șezători literare.

— Dela agentura „Astra” din B.-Comloș —

„La 10 și una săptămâni după Crăciun — când spun moșii —, pleacă țiganul cu cortul în largul lumii, când și baba Dochia —, cea cu nouă cojoace — să suie cu oile pe munte”; după ce iul de ghiță de focul razei de soare s'a topit, când aburii calzi și proaspeți ies din pământ și prin picurii de ploaie s'a curățit de rîsul os al iernii, — și când miros proaspăt de pământ umed, de fir de iarbă verde și mugur tinăr adă în sufletul naturii —, cu mușchii odihnit, sătul de somn, setos de muncă pornește la sămănarea plugarului.

Brazde groase taie fierul plugului în pământul mustos. Pune sacul pe spate și cu mâna plină răsfiră boabele de semințe în pământul hodi și arat proaspăt.

Și când te gândești, — câte din semințele aruncate cu drag și inimă curată vor încolți?

Câte nu se vor prăpădi, ori pe câte neființ invăluite cu hăinuță de pământ le mănâncă paserile cerului. Câte nu vor fi chiar desgropate și nimicite și câte neavând umezeală ori având prea multă chiar — se vor ofili, — și pier fără să aducă rod îmbelșugat.

Mi-a venit în minte pilda sămănătorului când am apucat condeiul să scriu un scurt raport despre sămânța slovei românești ce s'a sămănat anul acesta la agentura Astra din B.-Comloș.

Sămânța aleasă s'a sămănat. Mai puțin poate decât anul trecut, fiindcă anul acesta a fost de tot 48 puncte, iar în trecut 57 puncte, — și din ceea ce s'a aruncat în ogorul sufletelor a vre-o 1200 ascultători — cam atâți au fost la cele patru șezători din acest an — cine ar putea spune că fiecare bob al slovei va încolți și aduce rod bun?

Și câte chiar din cele ce vor încolți, nu vor prinde până a nu se coace rugină, — ori își vor încălca căsuța în loc de rod de semințe, cu tăciune?

E mare taină să fi sămănător bun!

În cele ce urmează — scriu punctele celor patru programe.

a) Conferințe.

Dr. Ștefan Cioroian a vorbit despre:
1. „Viața și activitatea lui Ion Popovici-Bănănean”
2. „Nicolae Iorga”.
3. „Basarabia”.
4. „Unele piedeci în calea progresului economice al poporului nostru”.

Teodor Bucurescu a vorbit despre:
5. „Însemnătatea limbei românești”.
6. „Polosul și nobilitatea pomilor”.
Eleva Linea Chiroi, a spus:
7. „Cuvântul comemorativ lui Schiffman”. (Compu de Cjoroian).

Școlarul Ion Anghel, a rostit:

8. „Cuvânt de încheiere”. (Compu de Bucurescu)

b) Poezii, s'au declamat

Din Octavian Goga:
9. „Noi”, dșoara Eugenia Fassie.
10. „În munți”, eleva Elena Laica, cl. V.
11. „Moș Crăciun”, școlarul Ion Ciolac, cl. I.
Din Mihail Eminescu:

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în

Oradea-Mare (Nagyvárad) Össi-ter.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. — TELEFON n-rul 340

12. „O mamă”, eleva Sida Alesu, cl. VI.
 13. „Revedere”, eleva Maria Ciolac, cl. VI.
 Din Vasilie Alecsandri:
 14. „Movila lui Burcel”, eleva Sida Gropșean, cl. VI.
 Din Vlad Delamarina:
 15. „Al mai tare om din lume”, școlarul Simeon Bălan, cl. IV.
 Din Maria Cioban-Botîș:
 16. „Patria mea”, eleva Patri Cristea, cl. VI.
 Din Artur Stavri:
 17. „Micuța”, eleva Floarea Oarșe, cl. I.

c) Fabule, s'au rostit

- Din G. M. Alexandrescu:
 18. „Priveghitoarea și măgarul”, școlarul Nicolae Laica cl. VI.
 19. „Soarecele și pisica”, școlarul Iosif Despi, cl. VI.
 Din Anton Pann:
 20. „Povestea vorbeii”, școlarul George Laica, cl. II.
 Din Cincinat Pavelescu:
 21. „Mistrețul și porcul”, școlarul Ștefan Costea, cl. V.
 22. „Stejarul și firul de iarbă”, școlarul Teodor Dragănescu, cl. V.
 23. „Firul de iarbă”, școlarul Petru Dogariu, cl. VI.
 24. „Trandafirul și stejarul”, școlarul Iulian Dogariu cl. V.
 Din C. Bălăcescu:
 25. „Țăranul și peșcarul”, școlarul Ștefan Văcărescu clasa VI.

d) Anecdote, s'au predat:

- Din Speranță:
 26. „Buzatul la biserică”, economistul Nicolae Pascu.
 27. „Țiganul cu fânul”, școlarul Ion Ciolac, cl. IV.
 28. „Pomana țigănească”, școlarul Ștefan Cristea, clasa IV.
 29. „Țiganul la mal”, eleva Mileva Polverejan, cl. VI.
 30. „Țiganul talmaci”, eleva Maria Nastea, cl. VI.
 Din Ion Pop-Reteganul:
 31. „L'am luat să-l poteovesc”, școlarul Simeon Bălan, cl. IV.

e) Glume, s'au spus

- Din Bucur Posnașul:
 32. „Neamțul îngâmfat”, școlarul Nicolae Laica, cl. VI.
 33. „Ploconul țiganilor”, școlarul Ion Tihoi, cl. V.
 34. „A avea — ori n'avea”, școlarul Iosif Despi.
 35. „Bocitul țiganei”, școlarul Iosif Despi.

f) Dialoge, s'au predat:

- Din A. Pann:
 36. „Ce furătură?”, școlarii Ion Tolcea—D. Chindea, clasa II.
 Din Iuliu Gropșorean:
 37. „Din lupta vieții”, școlarii Ion Ciolac, cl. IV. și I. Dogariu, cl. V.

g) Trioloage, s'au predat:

- Din Dometiu Dogariu:
 38. „Credințe false”, școlarii Ion Tihoi, Iosif Despi și Nicolae Laica, cl. VI.

h) Cântări, unisono:

- Din I. Vidu:
 39. „Stârșit de toamnă”, cl. I. de băieți și fete.
 40. „Pas în pas”, elevele cl. III.—VI.
 41. „Mama lui Ștefan cel mare”, elevele cl. III.—VI.
Duete.

- Din I. Vidu:
 42. „Ah ce bucurie”, corul școlarilor cl. III.—VI.
 Din Timotei Popovici:
 43. „Doina” — solo — școlarii Simeon Bălan și I. Gropșorean, cl. VI.
 44. „Strugurel bătut de piatră” — solo — de școlarii Bălan Gropșorean.

Tertete.

- Din V. Fărcaș:
 45. „Acum iată că sosiră”, corul școlarilor cl. III.VI.

Quartete:

46. „Arcașul”,
 47. „S'asară”,
 48. „Larna trece”, toate de corul de bărbați gr.-or. român.

— De tot: 6 conferințe, un cuvânt de deschidere și unul de închidere, 9 poezii, 8 fabule, 6 anecdote, 4 glume, 2 dialoge, 1 trioloage, și 10 cântări, — deci 48 puncte. Prima sezătoare, când s'a făcut și desvelirea portretului de mărime naturală al lui Ion Popovici-Bănățeanul, desemnat de Teodor Bucureșcu — a fost închi-

nată actului însemnat dela arhangheli Mihail și Gavril — când a fost instalat de protopop al B.-Comloșului P. O. D. Mihai Păcățianu, fiu și fost paroh al B.-Comloșului.

— A doua a fost închinată marelui istoric, Nicolae Iorga. A treia mecenatului comunei noastre, Cristofor Schiffmann. A patra și ultima din acest an, — americanilor comloșeni — cari prin zelul, abnegațiunea și credința lor față de biserică, au adunat suma de 1000 cor. pentru crucea de marmoră care ca simbol de credință tare — împrejmuește dreapta bisericii gr.-or. rom.

INFORMAȚIUNI

Arad, 5 Iulie n. 1912.

Sborul lui Vlaicu în Arad.

Azi a fost prezentată primăriei orașului Arad petiția pentru sborul sărbătoritului nostru învingător dela Aspern. S'a cerut pentru sboruri ziua de 14 Iulie nou (Duminică) și s'a ales ca cel mai potrivit teren câmpul de lângă pădurea Ciala.

Hotărârea primăriei o așteptăm pe mâine, Sâmbătă.

Aeroplanul lui Vlaicu este expus spre vedere publică în sala de joc a hotelului Central. Intrarea 50 fileri de persoană.

S'au făcut cele mai întinse demersuri pentru asigurarea succesului. Datoria tuturor românilor din aceste ținuturi e să facă cea mai viasă propagandă pentru ziua de 14 Iulie și lozinca noastră a tuturor e de-acum:

— La revedere în Arad, Duminică în 14 Iulie nou!

Faceți să străbată marea veste pretutindeni!

Personale. Astăzi orașul nostru a avut, pe lângă Aurel Vlaicu, încă un distins oaspe. D. Constantin Lucaciu, preot în Dorolț, întorcându-se dela Seghedin unde și-a făcut osânda pentru pretinsă agitație, s'a oprit pe o zi în Arad, făcând aici mai multe vizite fruntașilor noștri români din localitate.

Promoție. Vrednicii noștri tineri din Rodna: Simon Filipoiu, Ștefan Jarda, Ioan Monda, Vasile Greavu și Aurel Greavu au fost promovați în 22 Iunie a. c. doctori în drepturi (la universitatea din Cluj), iar dl Dr. Octavian Furnea a dat cu succes splendid examenul de liberă practică advocațională (cenzura).

Ofițeri austriaci studiind frontiera dinspre România. Se anunță din Dorna: Un grup de vre-o 30 ofițeri din toate armele austriace sunt sosiți la Vatra Dornei (Bucovina) și fac studii pe frontiera română. În fiecare zi trec grupuri prin vamă în țară la noi sub cuvânt că vreau să guste vinul românesc; ei au hărți de stat major și fac oarecari schițe. M'am interesat la persoane din Austria demne de crezare și mi-au arătat că studiile ce le fac sunt în vederea unui conflict armat ce ar fi pe cale să se ivească cu Rusia. Ofițeri deghizați din partea Rusiei, cât și alte persoane cari au rol de spioni și cari au fost descoperite în timpul din urmă prin Bucovina și Galiția ar fi tocmai simptomele unor astfel de stări de lucruri. Ni-s'a mai afirmat de cătră persoanele de cari vă scriu, că în privința aceasta autoritățile austriace au cătră administrație

ordine stricte ca să fie atente în deosebi față de Rusia. În localitate prezența acestor ofițeri a dat loc la bănuiele grave și îngrijiri.

O inițiativă frumoasă. Un vrednic învățător român din apropierea Aradului cunoscând importanța presei românești dar mai cu seamă voină să-și arate recunoștința față de gazetarii români a luat o inițiativă foarte frumoasă și laudabilă. Acest vrednic învățător român este d. Iuliu Putici din Lipova, la propunerea și stăruința căruia reuniunea de cântări „Doina” de sub conducerea d-sale a hotărât, că cu prilejul tuturor concertelor și petrecerilor pe cari ea le va aranja în viitor 10 procente din venitul curat al acestora să se dăruiască „Fondului ziaristilor români din Ungaria și Transilvania.”

Dorim ca exemplul frumos al dlui I. Putici să găsească cât mai mulți imitatori.

Justiția din Ungaria. În fața tribunalului din Timișoara se desbătea zilele trecute un proces Erau ascultați și mai mulți martori. Judele, vestit prin aceea, că de obicei e foarte distras se adresează martorului cu obicinuitele întrebări formale.

Intre altele îl întreabă:

— Ești rudă d-ta cu vre-una dintre părți?

Martorul tace, ca și când nu lui i-s'ar fi adresat judele.

Judele îl mai întreabă odată:

— Nu auzi ce am întrebat? Ești rudă cu vre-una dintre părți?

Martorul tace.

Judele enervat îi strigă:

— Răspunde odată, răspunde! Ești rudă cu vre-una dintre părți?

Martorul încet:

— Scuzați, dar cum pot eu să fiu rudă cu vre-una dintre părți? Poftiți și priviți în acte! Una din părți este Erariul, iar cealaltă e „Cassa pentru ajutorarea bolnavilor.”

Moartea unui aviator militar român. Tînăra aviațiune română care în săptămâna trecută câștigase primele victorii pe câmpul dela Aspern, a adus și ea tributul său acestei invențiuni. Prima victimă a aviațiunei române este tînărul locotenent d. Caranda. Iată împrejurările în care s'a petrecut nenorocirea:

Lângă hangarele de pe câmpul de aviație dela Cotroceni se află un cerc mare desemnat cu alb pe teren. De acolo pornesc în fiecare dimineață și seară cu numeroasele aeroplanale școlii de aviație, ofițerii cari fac școala de piloți.

În jurul acestui cerc alb, Mercuri dimineața piloții făcuseră și ei cerc. Soldații și gradele inferioare, mecanici și ajutoari de piloți se îndeltniceau cu scoaterea aparatelor din hangar, iar locotenentii Const. Fotescu și Boiangiu erau ocupați cu formarea ordinii de plecare a piloților.

Era un timp splendid. Vântul de abia adia și primele raze ale soarelui începură să atingă orizontul îndepărtat.

Ordinea de plecare era gata și primul pilot, d. locot. Chițcăneanu se urcă pe mașină și făcu două splendide viraje după care descinse. Al doilea pilot, d. sublocot. Popescu execută apoi un zbor admirabil. D-sa aterisă în cercul alb ca apoi să facă loc dlui locot. Pârvulescu, a cărui zbor de asemenea a succedat.

Aceste trei zboruri, perfect de bine reușite, însuflețise pe piloții cari așteptau plecarea și cel dintâi care urma era d. locot. Gheorghe Caranda. Un biplan Farman îl aștepta. Biplanul acesta, lucrat în atelierele dela Chitila de cătră mecanicul rus Nichita Pașef, un fost elev al lui Farman, nu era însă o copie identică a aparatului Farman. Mecanicul rus introdusese câteva modificări proprii ale lui. D. locot. Negrescu, cel care a pilotat de multe ori acest biplan, observase multe lacune la el. Chiar ascară câteva viraje nu au putut fi executate din cauză că aparatul cambra, adică se menținea în aer într-o pozițiune oblică.

Locotentul Gheorghe Caranda își alesese

Reîntoarcerea în patrie a tovarășilor lui Amundsen. Din Cristiania se anunță, că mariarii vasului „Fram”, cari au întovărășit pe Amundsen în călătoria sa la polul Sud, au sosit în Bergen. Ei au fost primiți cu mari onoruri.

x. A încetat! căderea părului, aceluia, care întrebunțează renumitul și miraculosul balsam „Venusul” pentru păr al lui Dr. Sepetianu. Balsamul acesta ajută creșterea, împiedecă căderea părului și încetează total mătreața. De vânzare la Toth Adorján, drogheria la „Venus”. Lugoj-Lugos. Tot aci se capătă și renumita

x. „Tokio” extirpător de bătături. Se poate folosi cu succes contra bătăturilor (la picioare), negilor și contra seortășării pielei. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea bătăturilor. — 1 dosă 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: Tömöri Antal, Cegléd, II. kerület.

CRONICA SOCIALA

Reuniunea de cântări „Doina” din Lipova,

sub conducerea dir. Iuliu Putici, aranjează Duminecă în 1/14 Iulie 1912 concert cu reprezentațiune teatrală urmată de dans în sala mare a hotelului „Regele Ungariei” din Lipova. Inceputul precis la 9 ore seara. Pretul de intrare: loc I. 1.60 cor., loc II, 1.20 c., loc de stat 80 fil. (locurile sunt numerizate). Venitul curat se va folosi pentru facerea „binei teatrale”. Conform unui decis, din venitul curat, 10 la sută se donează fondului ziaristilor. Bilete de intrare se pot căpăta la d. Traian Iosif, ofic. la banca „Lipovana” în Lipova și seara la cassă. Suprasolviri se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale jurnalistică.

Programul: „Motto” de I. Vidu. „Deviza” de C. Porumbescu. „Cât costă o femeie frumoasă” monolog de d. M. Bălăior, predat de d. Emil Ciorogari. „Doină doiniță”, de I. Vorobchievici. „Scrisoarea lui Papugescu”, monolog predat de d. Iuliu Putici. „Serenadă” de H. Marschner. „PRIBEGII” comedie din viața meseriașilor, în 2 acte, loc. de Dr. Seb. Stanca.

Prelegeri populare.

Comitetul despărțământului Diciosânmărtin al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român va ținea la 7 Iunie a. c. două

prelegeri populare

și anume la 10 ore a. m. în comuna Selcud și la 3 ore p. m. în comuna Bord la care invită cu dragoste pe toți din Selcud, Bord și jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român.

Comitetul despărțământului.

Inteligența română din Lăpușul-ung. și jur.

va aranja un concert artistic și o petrecere cu joc Vineri la 12 Iulie 1912 st. n. în sala hotelului „Zsentea” din Lăpușul unguresc. — Concertul să organizează cu concursul: domnișoarei Aurora de Barbu absolventă a conservatorului din Viena precum și al dlor Ștefan Mărcuș și Ionel Crișan cântăreți de operă și bursieri ai societății teatrale române. Cu această ocazie se va ținea și adunarea cercuală a filialei „Lăpușul-unguresc” a societății pentru fond de teatru român. Venitul curat al concertului e destinat fondului teatral. Inceputul precis la orele 8 seara. Programe seara la cassă. Prețurile de intrare: loc I. 6 cor., loc II. 4 cor., loc III. 3 cor., loc de stat și galerie 2 cor. de persoană. Biletele de concert sunt valabile și pentru petrecere. La petrecere se declară de toaletă de gală: Costumul național românesc.

Patroneasa petrecerii va fi magnifica doamnă Eleftera Dr. Mihali. Comitetul organizator al petrecerii e compus din d-nii: Dr. Gavril Buzura ca president, Dr. Ioan P. Olteanu și Dr. Valer Roan ca v.-presidenți, Victor Avram și Dr. Clemente Petrovan ca secretari, Nicolae German ca cassar, Dr. Ioan Petruț ca controlor. Maiordomi: Alesandru Pop, Dr. Laurențiu Oanea și încă din peste 40 de membri.

Reuniunea femeilor din comitatul Târnavei-mici (Kisküküllő)

și va ținea adunarea generală ordinară în Diciosânmărtin, Duminecă în 14 Iulie n. 1912 la 2 ore după amiază în sala mare a hotelului „Nemzeti”.

Invităm la aceasta adunare pe toți membrii și binevoitorii Reuniunii.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului și desbaterea regulamentului afacerilor interne ale Reuniunii.
3. Darea de seamă a casierei despre averea Reuniunii.
4. Proiectul de budget al anului 1912/13.
5. Alegerea comisiunilor, a) pentru cenzurarea raportului general; b) pentru a cenzura darea de seamă a casierei și proiectului de budget; c) pentru inscrierea membrilor noi și incassarea taxelor dela membrii vechi.
6. Rapoartele și propunerile comisiunilor.
7. Alegerea unui membru ordinar în comitetul reuniunii.
8. Eventuale propuneri.
9. Verificarea procesului verbal.
10. Inchiderea adunării.

Diciosânmărtin, din ședința comitetului Reuniunii, ținută în 12 Iunie st. n. 1912.

Aneta Zehan n. Popn,
prezidentă.

Laurențiu Pascu,
secretar.

NB. Tot în această zi seara la 8 ore se va aranja din partea comitetului o petrecere de vară în beneficiul Reuniunii.

PAGINI RASLEȚE.

Scrisoare

M...tei.

Aș vrea să-ți scriu Negruță-o carte
Dar poate nu mă mai cunoști...!
...S'a strecurat atâta vreme
Prin sita zilelor de-atunci,
De când, ca să culegem macii,
Noi ne pierdeam prin văi și lunci!

Ești mare azi și nici nu-ți place,
Negruță ca și-atunci să-ți zic...
Dar nu știi cât de dulce sună
Și nu știi câte amintiri
Din vâlul vremilor desprinde.
„Ce stai așa, de ce te miri?!”

Tu le-ai uitat demult pe toate
Căci alte gânduri temuncesc.
Tu vrei să n'vești povestea lumii
Din cărți bătrâne 'n slove rari,
Dar e păcat de ochii-ți mândri
Atât de dulci și-atât de clari!

La ce să-ți mistuești viața
În nopți pierdute fără somn?...
Aruncă filele n'vechite
Și cărțile le-asvârle 'n foc,
Ori poate crezi, că 'n ele zace
Mult așteptatul tău noroc?...

Ah vino, vino, căci te-așteaptă
Cu dor și lacrimile 'n ochi,
Păpușa cea mai mică, Resti,
Ce n'a dormit de când te-ai dus,
Iar Olla, vai sărmana Olla,
De mult plecat-a 'n ceruri sus!

Îți scriu Negruță cartea asta,
Căci poate-acuma mă cunoști.
Adu-ți aminte de cununa
Din macii adunați din lunci,
Când — ști — noi o găteam pe Resti...
O! ce e azi... ce-a fost atunci...

Dora Negrinescu.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

— Urmare —

(116)

„Sosind aici la ora când înaltele personaje abia se scoală din pat, Kopeikin avu tot răgazul să vadă trecând înainte și înapoi pe valet și ajutorul său, purtând un lighian de argint cu ibricul și un prosop strălucitor de alb și parfumat, așa ca domnul să se spele în și ajutorul său, purtând un prosop strălucitor de alb și parfumat, așa ca domnul să se spele în apă multă după cum se cuvine. Dar după o așteptare ca de vre-o 4 ceasuri văzu întrând pe un funcționar, care, făcându-și loc prin mulțimea de oameni cu epoletă, cu șnururi și stele, cari ierau acolo, înghesușiți ca niște boabe de fasole pe o tavă, zise cu voce ridicată pentru înțelegere: „Excelența Sa:” Asta vrea să zică că seful avea să-și facă apariția. Și în adevăr; seful apărură... Vă închipuiți acest moment, seful în persoană cu acel aier, se înțelege, acel aier devenit rangului, la gradul superiorului superiorilor, al unui personaj care face totul să

joace în capitală după cântecul său... Merse dela unul la altul: „Ce voiești d-ta? Ce-ți trebuie d-tale?”

În sfârșit seful ajunse la Kopeikin; acesta se grăbi să spună cutare, cutare: Eu, relativ vorbind, mi-am vărsat sângele; eu, într'un fel, mi-am pierdut un braț și un picior, nu pot să muncesc, și-mi iau voie să vă cer un fel de ajutor, pe pensie și, ca să fiu cu respect, de îndemnitare, dacă m'am exprimat destul de bine...” Seful văzu în fața lui un om cu piciorul de lemn, o mănecă goală prinsă la uniformă. „Bine te vei duce zilele acestea să te informezi în biurouri”.

„Kopeikin eși în stradă; iera transportat; își zicea: „Afacerea este gata!” Vă închipuiți cu ce transport de bucurie schiopăta pe trotuar: ocolind colțul străzii grădinilor, zărind restaurantul lui Palkin, intră, dă de dușcă un păhărel de rachiu, apoi ia dealungul perspectiva Nevski, ajunge în piața Amiralității și ca prin instinct intră în sala mare a hotelului Londra; aici, fără să șovăiască o clipă, ceru să i-se servească un cotelet, apoi un pui fript; le udă toate acestea cu o butelie de vin de Franța, și apoi închipuiți-vă că o porni direct la teatrul cel mare, unde se juca „Lodoiska”; scurt, dacă pot să mă exprim astfel, flăcăul făcu în acea sară aproape nuntă întreagă. Am zis aproape; să mă explic: când în urma acestora el intră în strada oficerilor, văzu strecurându-se un fel de pisicuță albă și articulată ca o lebedă. Hm! sângele se urcă

la creerii craiului, și cășa-cășa, pare hotărât să urmărească norocul; privitorii îl și socotesc plecat în urmă-i; dar el se oprește și reflectează iera târziu: „Pentru ziua aceasta, își zise”, la dracul galanteria; am cheltuit până acuma din greu... După regularea pensiunii mele, oh! atunci nu voi zice nu”. De fapt într'o singură seară, vânturase jumătate din puțina avere pe care o avea în ajun.

„Cele trei zile următoare Kopeikin fu mai puțin risipitor, gândindu-se nu se ridică de obicei decât la date hotărâte; ziua a patra se duse la birourile comisiunii, cerând să fie condus la șef:

„De ce-i vorba?”

— Am venit, zise el, ca vărsându-mi, ca să zic așa, sângele, mi-am pierdut, relativ vorbind, aceste două membre, adică dacă...” și în sfârșit el vorbi în cel mai bun stil, astfel cum se obișnuiește la serviciu.

„Foarte bine, foarte bine, i-se răspunse dar înainte de toate, e de datoria mea să vă previu că nu putem face absolut nimic fără sancțiunea autorității supreme; vedeți bine și d-voastră în ce vremuri trăim. Ostilitățile încă n'au luat sfârșit în mod oficial; așteptați pacea; așteptați cel puțin sosirea d-lui ministru de războiu; aveți răbdare, și aveți încrederea că nu veți fi uitați. De n'aveți de ale traiului în așteptare, poftim, uite aici; nu pot înadevăr mai mult.”

(Va urma).

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii „TIBLEȘANA”, prin această eserie concurs pentru un post de practicant la filiala din Caiianul-mic, pe lângă un salariu de 1000.— cor. anual.

După un an de praxă i-se va regula salariul și va fi denumit definitiv.

Concurenții au să dovedească, că sunt absolvenți ai vreunei școale comerciale.

Postul e a se ocupa îndată după alegere.

Cererile de concurs să se adreseze la Direcțiunea institutului.

Reteag, la 3 Iulie 1912.

Cu stimă:

„TIBLEȘANA”
Institut de credit și economii
societate pe acții.

Nr. 1280—912.

PUBLICARE.

La primăria comunei Rășinari (Reșinar, Szeben m.) află aplicare momentană un tânăr vărsat în agendele notariale.

Cei cu diplomă de notar sunt preferiți.

Condițiuni favorabile.

A se adresa subscrisului.

Reșinar, la 1 Iulie n. 1912.

Ioan Jurcoiu, not. subsc.

Caut

3 învățăcei

cu condițiuni favorabile în prăvălia mea de modă, manufactură, spețerie, piele și sticlărie. Ofertele să se trimită subscrisului

Petru Bârsan,

comerciant.

Bozovics (com. Caraș-Severin)

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru.”

RADUCZINER LÁZAR

ALÁMAR

Timișoara (Temesvárgyárváros) str. Farkas 12
Casa proprie.

Execută **Cazane** pentru spirt, — pentru văpsitorie chimică și — pentru **ferberea rachiului** din material excelent, pe lângă garanță și cu condițiuni favorabile de plătire.

Reparările se execută prompt și cu prețuri moderate.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboasă dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceica târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul „Românul.”

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

Ingrădiri cu pietrii mormântale.

Lespezi pe mormânt, sarcofage

dela cele mai simple până la cele mai pompoase, din material foarte durabil care întrece piatra cioplită, cu prețuri ieftine pe lângă garanță; execută pardoseli de granit, totfelul de specialități de pietrii artificiale, vase de flori, stâlpi, decorații pentru grădini, fântâni arteziane, trepte, decorații pentru zidiri, în orice stil; desemnuri și proiecte face gratis și în provincie:

Némethy István,

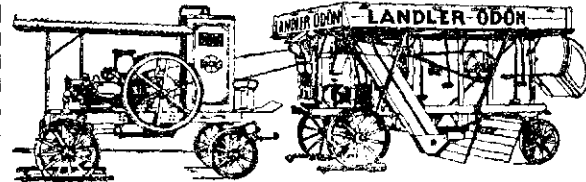
sculptor, întreprindere de zidiri cu ciment și beton
Cluj—Kolozsvár, strada Bástya n-rul 4.

TELEFON nr. 644.

Patentatură originală din Svedia.
„ROBUR” motor cu olei natural

În urma multiplelor calități este cel mai bun dintre toate motoarele de acest fel având o putere de 2—300 cai (HP.)

NOUȚATE!

NOUȚATE!

Lucru neîntrecut de ieftin!

Il recomandăm pentru

mori-, ateliere industriale și la totfelul de mașini agricole.

Spese la ceas după fiecare HP. 1½ fl.

Nu este supus supravegherii finanțelor.

Se vinde și în rate.

Garanție deplină!

Mașini, motoare folosite se schimbă cu nouă.

Catalog la cerere trimis gratis.

Landler Ödön Motortelepe,
Budapest, Lovag u. 2.

ANUNȚURI

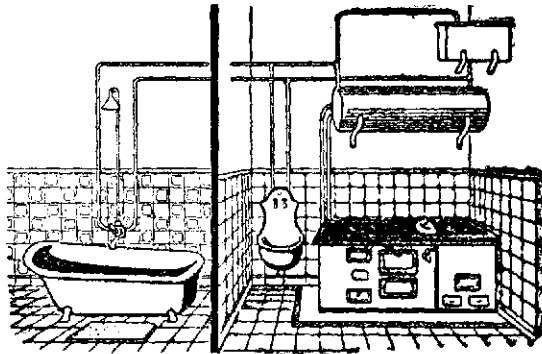
se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului acesta.

Proprietarii
de mașini de treerat
cruță bani, timp și lucru
cu folosirea coșului
brevetat „STERN”

O comisie de specialitate a constatat, că o cantitate de paie de 500 de bugle treerate cu coșurile de până cum, a dat încă 680 kgr. de grâu la a doua îmbăltire cu coșul „STERN”.

Cere prospect franco și gratuit dela

Bárdos és Brachfeld,
Budapest, VI., Gyár-utca 5.

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apaduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și ingradiri de morminte după desemn sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din orașe. Instalări de băi, apaducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adeverit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani.

Cea mai perfectă executare de instalări de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și fier. — Proiecte și planuri gratuit și prompt.

Librăria Tribuna

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 20. — Telefon nrul 502. —

Mare deposit de recvizite de scris și cărți literare.

- Ilustre delă balul costumat din Arad*, bucata 24 fil, 12 buc Cor. 2'50 plus porto poștal;
- Guy de Maupassant*, Inima noastră. Roman Trad. de I. C. Apostol. Prețul Cor. 2'—.
- Almanahul Societății scriitorilor români pe 1912* Ediție populară Cor. 1'50 ediție de lux 2'50.
- A. Vlahuță* La gura sobei. Prețul Cor. 2'50.
- Dr. Onisifor Ghibu*, Școala românească din Ungaria în anul 911 à 50 fil.
- S. Mehedinți*, Către noua generație à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;
- Spiridon Popescu*, Zori de Iulie. Nuvele și schițe à cor. 2 plus 10 fil. porto ;
- Leon Tolstoi*, Răsboi și Pace roman istoric trad. de Adrian Corbul vol. I cor. 1'50, vol. II 1'20 ;
- Lazăr Șaineanu*, Dicționar universal al limbei române ed. II-a cu totul prelucrată și adăugită. Ortografia Academiei Române (cu 988 pagini) cor. 8 plus porto ;
- D. Anghel*, Fantome cor. 2 plus 20 fil. porto ;
- I. Agârbiceanu*, În intineric nuvele à cor. 2 plus 20 fil. porto ;
- Caton Theodorian*, La masa calicului. Nuvele și schițe à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;
- Virgil Caraiivan*, Basme și legende străine. Traduceri din folklorul lumii à cor. 1'25 plus 10 fil. porto ;
- Cincinat Pavelescu*, Poesii cor. 3 plus 20 fil. porto ;
- C. Collodi*, Pățaniile lui Țândărică. (Povestea unei păpuși de lemn) cu 56 ilustrațiuni trad. din italienește de A. Buzescu à cor. 1'50 plus 20 fil. porto ;
- Hai să rîdem!* Almanahul revistei „Minerva” à cor. 1 plus 10 fil. porto ;
- Constantin Savu*, Dor și iubire. Colecțiune de cântece pentru cor (mixt și bărb.) à cor. 2'50 ;
- Teodor Romul Popescu*, Din Carpați à cor. 1'50; Prin Turnu Roșu spre România à Cor 1'20.
- I. Scarlatescu*, Poeme românești : Pentru voce și piano à cor. 5.
- A. Bena*, Nu m'abandona. Romanță pentru voce și piano à cor. 1'20; Sboar'al nopții negru flutur. Romanță pentru voce și piano à cor. 1'50.
- N. Zaharia*, Mihai Eminescu. Viața și Opera sa. à Cor. 3 plus 20 fil. porto.
- I. Novicow*, Emanciparea femeii. Studiu sociologic. Tradus de Bogdan I. Gailav. à Cor. 2 plus 20 fil. porto.
- Alexandru Ciura*, Foiletoane à Cor. 1'60 plus 20 fil. porto.
- Domnia și detronarea lui Cuza Vodă*. à Cor. 0'80 plus 5 fil. porto.
- Amintirile unui fost prefect din timpul răscoalelor*. à 80 fil. plus 5 fil. porto.
- C. Negruzzi*, Teatru. à Cor. 1'50 plus 10 fil. porto.
- Cezar Al. T. Stoika*, Fiori de primăvară Poezii à Cor. 1 plus 5 fil. porto.
- Al. Ivan Constantinov*, Bai-Ganciu sau minunate povești despre un bulgar din zilele noastre à 60 fil. plus 5 fil. porto.
- Guy de Maupassant*, Petru și Ioan. Trad. de N. N. Beldiceanu à 1 cor. plus 5 f. porto.
- Alexandru Davila*, Vlaicu Voda, dramă în 5 acte, în versuri à 80 fil. plus 5 porto.
- Ion Dragoslav*, Povestiri alese à 55 fil. plus 5 porto.
- Mihail Kogălniceanu*, Iluzii pierdute, schițe à 30 fil. plus 5 porto.
- Ivan Turgenieff*, Hangiul Faust à 75 fil. plus 5 poro.
- Matilde Serao*, Mama vitregă à 75 fil. plus 5 porto.
- A. Fogazzaro*, Dragostea unui rege à 75 fil. plus 5 p.
- Iules Payot*, Educația voinței 2 cor. Trad. de N. Pandeleu.
- Vasile Pop*, Iubirea e biruitoare à 2 cor. pl. 20 p.
- M. Sadoveanu*, Floare ofilită, roman. Ediția II-a à 2 cor. plus 20 fil. porto.
- C. Dobrogeanu-Gherea*, Neoiobăgia. Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare à 3.50 cor. plus 30 fil. porto.
- Spiridon Popescu*, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului 2 cor.
- Iosif Popu*, Conceptul juridic de națiune — naționalitate în Ungaria à cor. 2 plus 10 fil. porto.
- Octav Minar*, Cum a iubit Eminescu. Pagini intime. (Amintiri, scrisori și poezii inedite) à 60 fil. pl. 5 p.
- Guy de Maupassant*, Dolofana. Trad. de A. Măndru à 30 fil. plus 5 porto.
- Edgard Allan Poe*, Nuvele extraordinare. Trad. de B. Constantinescu à 80 fil. plus 10 porto.
- N. V. Gogol*, Taras Bulba. Traducere à 55 fil. pl. 5 p.
- Rudolf von Gottschall*, Trădătorul. Trad. de A. Frunzescu, à 30 fil. plus 5 porto.
- Biblioteca Flacăra*. Prețul unui număr 80 fil. pl. 5 p.
- Nr. 1. Princesa Elena de Racoviță. Furiile amorului
- Nr. 2. Memoriile lui Napoleon. Ediția II-a.
- Nr. 3. De pe tron la eșafod. Tragicul roman al reginei Maria Antoaneta.
- Nr. 4. O dramă sub Napoleon. Conan Doyle.
- Nr. 5. Tragedia dela Mayerling. Romanul arhiduce-lui Rudolf și al baronesei Vecera.
- Maria Cioban*, Doina. (Legendă) à 30 fil. plus 5 p.
- Victor Eftimiu*, Poemele singurătății à 2 cor. plus 20 fil. porto.
- I. C. Apostol*, Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română după documente à 60 bani plus 5 b. porto.
- T. Popovici* prof. de muzică. Carte de cântece pentru școalele primare, gimnazii inferioare, școale reale, civile și preparandii. Partea I. 60 fil., partea II. 1 cor. plus 40 fil. porto.
- N. Iorga*, Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi. Prețul 60 fil. pl. 5 p.
- Conan Doyle*, Duett. Roman tradus de dr. Victor Onișor à 1.60 cor. plus 10 fil. porto.
- Dr. Victor Onișor*, Legiuirea țării noastre. Cunoștințe de drept constituțional à 1 cor. plus 5 fil p.
- Dimitrie Onciul*, Din istoria României à 95 fil. plus 10 fil. porto.
- N. Zaharia*, Tipuri sociale. Prețul 1.50 cor., ediția de lux 2.50 cor.
- Constantin I. A. Nottară*, De dincolo de moarte 3 cor. plus 20 fil. porto.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

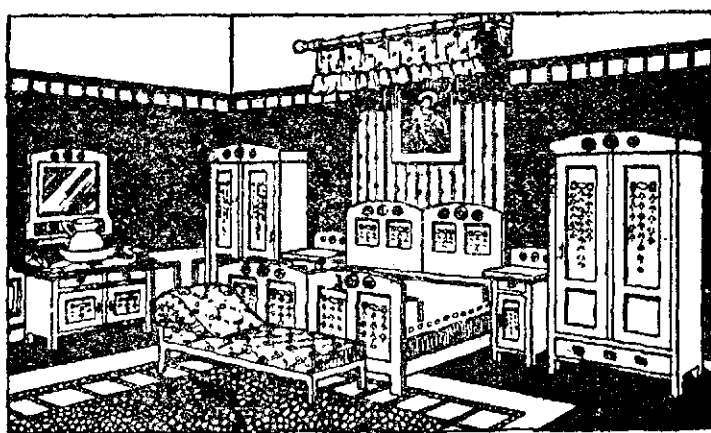
STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VÂRȘET, strada Kudritzer n-rul 44—46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECZ).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Prețurile de reclam ale noii prăvălii de lucruri de mână!

KELLNER ZOLTAN

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros), Strada Mercy (Casa Galgon).

- 1 perină brodată și montată dela — — — — — Cor. 5.—
- 1 fugar sau millieu brodat dela — — — — — „ 5.—
- 1 garnitură perdele brodate, 2 aripi, 1 draperie — — — — — 17.—
- 1 mălai brodat dela — — — — — „ 15.—
- 1 m. congré brodat pentru dulap dela — — — — — „ 2.—
- 1 buc. muștră de congré, fugar sau millieu dela — — — — — „ 3.—
- 1 buc. perină-congré, muștră dela — — — — — „ 3.—
- 1 păreche ghete de casă dela — — — — — 1.50
- 1 vestă p. bărbați, începută, dela — — — — — 6.—

MARE ASORTIMENT DE ACOPERITOARE DESEMNAȚE ȘI ÎNCEPUȚE PENTRU PIANE ȘI CIMBALE:

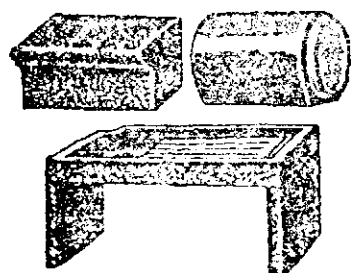
- 1 b. fugar-ajour sau millieu desemnat dela — — — — — Cor. 1.—
- 1 b. perină-artistică engleză desemnat dela — — — — — „ 2.40
- 1 garnit. acoperitoare de masă cu 6 servete cu tivit. ajour 6.—
- 1 b. fugar-Madelra sau Richelieu ori millieu dela — — — — — „ 2.—
- Materil de congré pentru perdele, dela — — — — — „ 1.20
- Materii înguste pt. bucatărie, desemn, 1 m. — — — — — „ .16
- Scutitoare de părete, desemn, dela — — — — — „ .60
- Scutitoare de părete, brodate, dela — — — — — „ 1.20
- Mat-înguste p. bucatărie, brodate, dela — — — — — „ .70

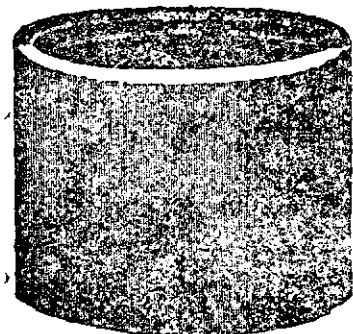
MUSTERILOR MEI LE ÎMPRUMUT MODELE ÎN MOD GRATUIT.

Mare magazin de vitraje, store, bonfem și aripi de perdele. — Asortiment bogat.

Edificare ieftină!

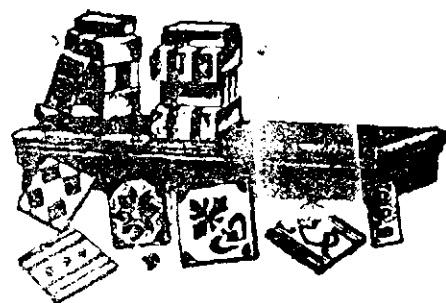

Întrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învălitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curentetrimit gratuit.

IOSIF SIMICS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. LUGOȘ, Strada Buziaș 37.

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparații prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie
- - - pentru ferestre - - -

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” original.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin, Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

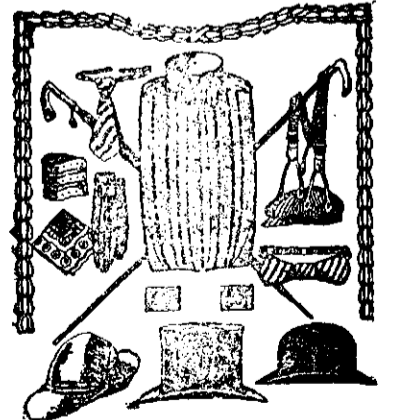
Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU

LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. În special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de albituri pentru bărbați, și de ghețe pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem

Cu stimă:

Cintea și Hau

MĂȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabricile complete din ciment

Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.
TELEFON: 98-13.

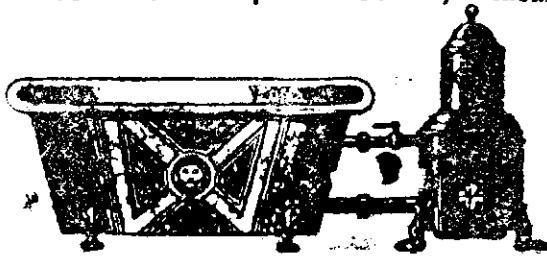
Carl Piffel, prima fabrică de obiecte de metal

Premiat de mai multe ori.

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca sarkán Krauszer-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scăldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scăldat, încălzitoare și vane de scăldat după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte obiecte de metal: precum ciubere, uclioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conduct pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci. Catalog de prețuri la dorință gratuit. Ucenicii se primesc cu condițiuni foarte bune.

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA BINDER

LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.

atelier pentru pregătirea corsetelor!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

Karton Aladár

„Alba“ fabrică de ghips Orăștie-Szászváros.

Oferă ghips fabricație proprie, fabricat după sistem englez brevetat, de-o soliditate mare deci un ghips

special de stucatură pentru sculptură
modele și alabastru

care poate suferi mare mixtură, — expedit prompt și eventual pentru expediere mai târzie, cu prețurile cele mai moderate.

Faceți o încercare, deoarece

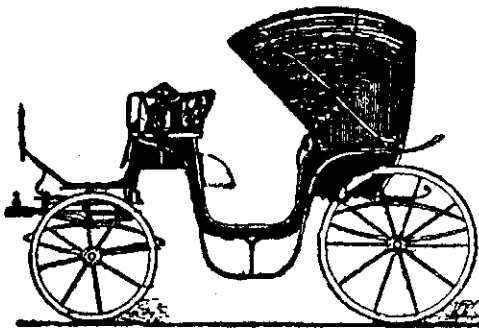
cine lucrează cu ghips „Alba“ face economie în bani!

Heinrich Rastel

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin în depozit cele mai moderne TRĂSURI precum și totfelul de CĂRUȚE. Primesc ori-ce lucrare de reparare și transformare, vopsire și pregătire de șele în preț foarte ieftin. o o o

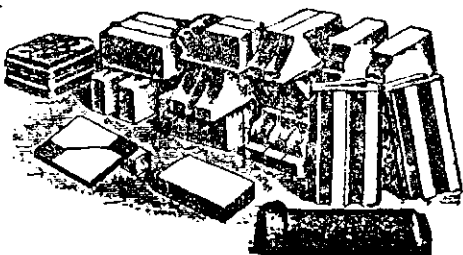
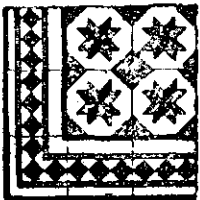

Mandler János

întreprindere de beton, piatră artificială și teracotă

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de lucrări în bransa lui, și anume: teracotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și ciment, uscarea pereților umezi, trepte (scări) de piatră artificială, pereți, conuni „Rabitz“, luele pentru fântâni, bazele, fântâni arteziene și vâlale executate neexceptionabil și cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servesc gratuit.

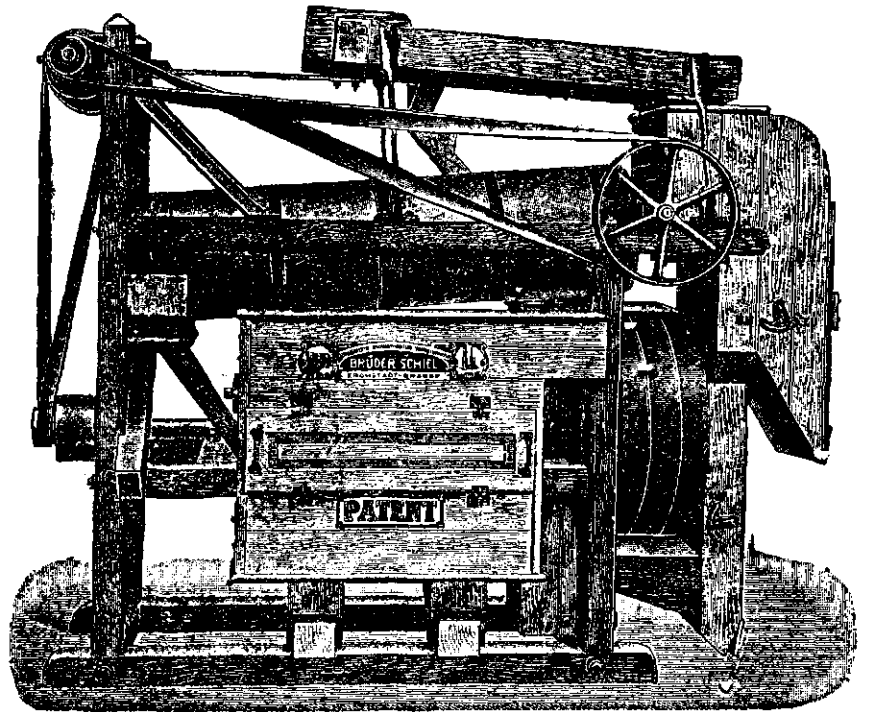
FRĂȚII SCHIEL

FABRICĂ DE MĂȘINI, STABILIMENTE PENTRU EDIFICARE DE MORI, TURNĂTORIE DE FFR.

Brasov.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

Efectuește stabilimente de turbine, motoare și locomobile de uleu brut, „Corona“, mori mănate cu motoare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de scăr-mănat și de tors lână.

„VICTORIA“

curățitoare combinată de bucate. Cea mai modernă și perfectă mașină de curățit, cu sita aspirator-trior și descorticoarea cu smirgel.

In atențiunea băcanilor!

MORI pentru MAC
și
CUMPENE

excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.

Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

EDUARD v. DERERA urmașul lui BADOCŞAY.

Temesvár-Josefstadt, Seudier Platz 1.

TELEFON 374.

□ □ □

Telegrame: DERERA, Temesvár.

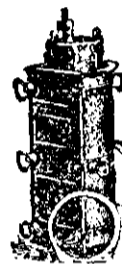
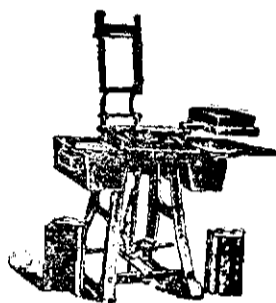

Recomandă depozitul său bogat în tot felul de *tinichea, ferecături* la clădiri și mobile. Instrumente pentru toate ramurile industriale, *Afriqué* de calitate primă, *colivii* pentru pasări, *mesa de spălat* pentru culine, *patente*, *dulapuri de gheață*, aparate de făcut unt și *aranjamente* pentru culine, depozit mare de *vase trainice de fier*, *cuptoare „Meteor”*, *cuptorașe „Triumph”*, vase de *aluminiu*, impletituri de drot (sârmă) și *sprijuri de vîl*.

Serviciu atent, prețuri fixe și ieftine.

Valorizare de nisip!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

F. 3. *Forme și unelte* pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. *Fabricarea țiglei de beton* orânduită la lucru de mână.
Cs. G. 4. *Fabricarea țiglei de cement* pentru lucru de mână.
B. B. 1. *Fabricarea blocurilor de beton*.
C. S. 1. *Fabricarea tablelor mozaic și cement*.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizare a nisipului.

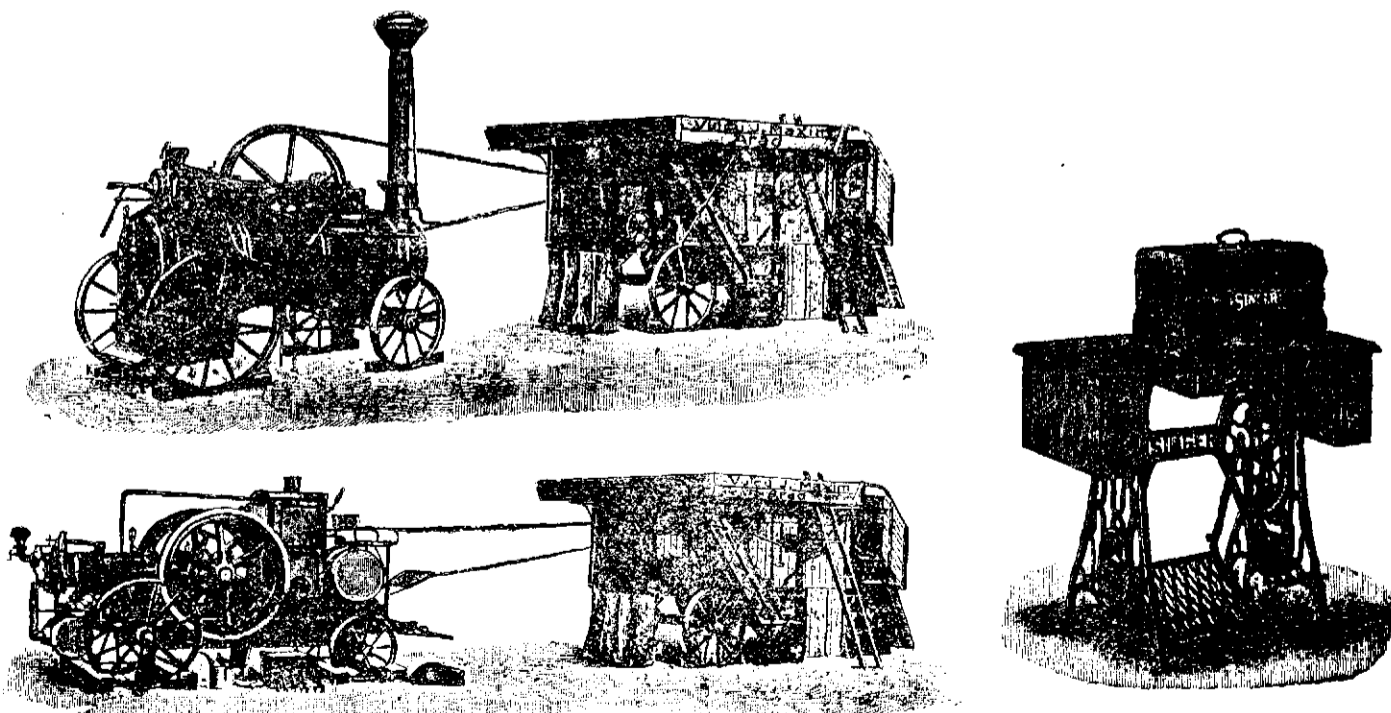
SZANTÓ és BECK, ingineri Fabrică de mașini pentru industria de nisip.
BUDAPEST, VIII., Viola-utca 7 szam.

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. publice asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ea cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormie din America, mașini de cosit nutreț și Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

— Câtiva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajez. —